malé zázraky III

Příběhy Zdravotních klaunů

Machalíková, Causidu, Bělohlávková
Feithová, Klíč, Geierová, Strnadová

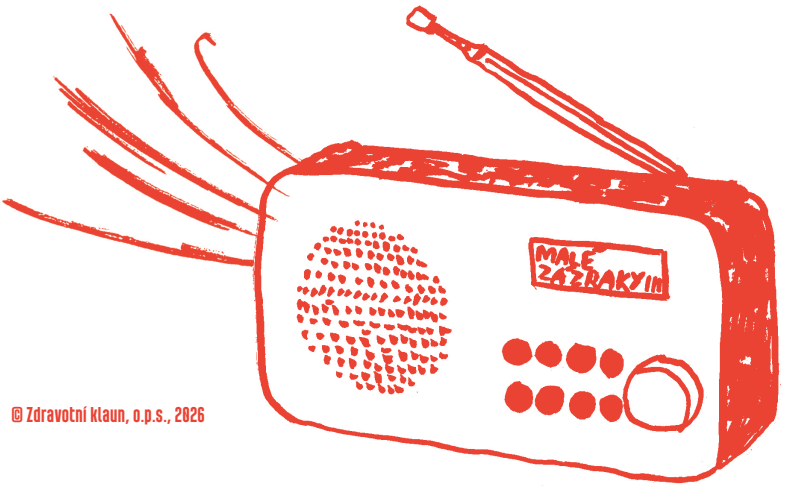

© Zdravotní klaun, o.p.s., 2026

malé zázraky III

Příběhy Zdravotních klaunů

Machalíková, Causidu, Bělohlávková
Feithová, Klíč, Geierová, Strnadová

Obsah

06 **Předmluva** Lucie Hrdličková
10 **Chodba plná pláče** Jana Machalíková
14 **Malá kočička s velikou mocí** Jana Machalíková
19 **Vteřinový zázrak** Tereza Causidu
26 **Služba snů Venuše Beránkové** Miroslava Bělohlávková
34 **Tygrem přes síť** Irena Feithová
40 **Poslední kovboj** Irena Feithová
46 **Příhody Břéti Křečka** Ondřej Klíč
57 **To je sen** Jana Geierová
62 **Síla pláče** Jana Geierová
69 **P. S. I love you** Jana Geierová a Hana Strnadová

Předmluva

Zdravotní klauny miluju. Fakt. Prostě miluju. Už od roku 2013, kdy mi pomáhali na onkologické ambulanci pravidelně každý čtvrtek bavit a rozesmát děti, které přicházely na kontrolu. Se sestřičkou Lenkou jsme potřebovaly malým pacientům zavést kanylu, napíchnout port, odebrat krev, vyšetřit klinický stav, zkontrolovat výsledky, doporučit další léčebný postup.

Nic z toho není vtipné ani zábavné. A přesto se děti smály o sto šest. A my s nimi. Zdravotní klauni nám pokaždé zpříjemnili dopoledne. Člověk by těžko věřil, že je v nemocnici. Ordinaci naplnily barevné bubliny, tóny harmoniky a bubínku, veselé písně, a především dětský smích. Klauni dokázali rozesmát malé i velké, pacienty i sourozence, rodiče i nás, zdravotníky.

Díky Zdravotním klaunům jsme v onkologické ambulanci zažívali každý čtvrtek zázraky. Ne ty velké, filmové, ozářené světlem reflektorů a s orchestrální hudbou v pozadí. Ty malé. Tak malé, že by je člověk mohl přehlédnout. Třeba když batole, které ještě před chvílí srdceryvně plakalo, najednou vyprskne smíchy kvůli bublině, která mu přistála na nose. Když malý stydlivý bráška v rohu místnosti vezme do ruky paličku a s úsměvem od ucha k uchu pořádně zabubnuje. Když unavená

maminka na chvilinku vydechne na židli díky tomu, že její nemocnou holčičku právě baví Zdravotní klauni tak poutavě, že na maminku a na vše kolem na moment dočista zapomene.

Jako dětská onkoložka a paliativní lékařka trávím velkou část svého života tam, kde se lidé setkávají s tím nejtěžším. S nemocí. Se strachem. S nejistotou. A někdy i s koncem. Možná právě proto mě nepřestává fascinovat, jak obrovskou sílu může mít smích. Ne proto, že by něco vyřešil. Ale protože někdy unese to, co už neunese nikdo jiný.

Zdravotní klauni to vědí dávno. Vcházejí do pokojů tam, kam my lékaři vstupujeme s diagnózou, a oni přinášejí něco úplně jiného: zábavu, chaos, hudbu, trapasy, ticho, bubliny, popletenost, nečekanost — a spolu s tím i úlevu. Okamžiky, bez kterých by se chvíle v nemocnici skoro nedaly zvládnout. Třetí pokračování Malých zázraků je plné přesně takových okamžiků.

Přeju vám, aby vás tyto příběhy rozesmály. A kdyby vás někde mezi řádky i trochu dojaly, je to v pořádku.

Nemocným dětem a jejich rodinám přeju co nejvíc okamžiků, jako jsou ty klaunské – milých, zábavných, plných humoru a lásky.

MUDr. Lucie Hrdličková, Ph.D., vedoucí lékařka Týmu dětské podpůrné péče ve Fakultní nemocnici Motol a Homolka

Vysílá Rádio Červený nos

Vítáme vás, vážení posluchači, na prvních stránkách této knihy. Možná je pro vás překvapením, že otevřete knihu a o chvíli později už se houpete na radiových vlnách. Hned to vysvětlím – tahle knížka je totiž naladěná na krátkých vlnách malých zázraků.

Frekvence jsou tedy krátké, zázraky malé, ale příběhy vyprávěné Zdravotními klauny zůstávají za všech okolností v životní velikosti. Naopak na dlouhých frekvencích ve zdravotnických zařízeních často vysílají čekárny, stropy nemocničních pokojů a rovné lesklé chodby, a z pootevřených dveří na nás rozmrzele zívá dlouhá chvíle. Zdravotní klauni, kteří se v tomto prostředí vyskytují už celé čtvrtstoletí, také operují spíše na krátkých frekvencích. Od začátku do konce sice jejich návštěva trvá nějaké tři hodiny, s jedním pacientem či na jednom pokoji ale stráví někdy patnáct, někdy deset, někdy pět minut. Na dně těch okamžiků, kdy se přelaďují frekvence a dlouhé prázdné chvíle se zhutňují v krátké a naplněné, se při pozornějším pohledu často zaleskne drobný poklad: malý zázrak. Za dveřmi rozhlasového studia už čekají hosté. Jako první k nám na krátkých vlnách malých zázraků přicupitala drobnými krůčky Jana Machalíková, klaunským jménem a funkcí vrchní sestra Sladěna. Vyprávět bude dva příběhy. Ten první se jmenuje...

Chodba plná pláče

Stalo se to asi před patnácti lety a byla to jedna z mých prvních klauniád. Trochu jsem se bála sester. Zdály se mi podrážděné a měla jsem pocit, že důvodem jsme nejspíš my. Utvrzovala jsem se v dojmu, že se tak mračí proto, že jim překážíme. Kolegyně mi ovšem trpělivě vysvětlovala, že toho jen mají moc a že se ve skutečnosti nemračí, jenom soustředí.

Vešly jsme do dlouhé nemocniční chodby, kde byl už z dálky slyšet hlasitý pláč. Některá ze sester občas bez povšimnutí proběhla kolem nás a atmosféra byla napjatá. Důvodem, jak jsme brzy pochopily, bylo plačící miminko. Chlapeček plakal tak intenzivně, že už přestal u sester vyvolávat mateřské city, a strašlivý řev tak na chodbě jen občas přehlušilo volání sester: „Pojďte si ho někdo přebrat, já už musím jít." Ten malý kluk tu neměl rodiče a možná je neměl vůbec. Zamířily jsme k sesterně zjistit, co se děje, ale jedna sestra nás brzy zarazila.

„Ani tam nechoďte, na sesterně nikdo není. Všechny tady lítáme, a ten kluk řve už třetí den. Co ho přivezli, nebyl ještě chvilku v klidu. Všechny nás zaměstnává. Jestli umíte rozesmát mimino, budeme vám vděčné," řekla a odběhla řešit jiné problémy.

Zatímco jsme se dlouhou chodbou blížily ke zdroji toho pozdvižení, zeptala jsem se kolegyně: „Ty víš, jak rozesmát miminko?“

Zatím totiž vždycky fungovalo rozesmát nejprve maminku a miminko se přidalo. Kdysi nám v jedné nemocnici řekli, že nemá cenu chodit na pokoj číslo pět – je tam prý cizinka s miminkem a nerozumí ani slovo česky. Ale klidně ať to zkusíme. A tak jsme šli a vůbec jsme nemluvili. Místo toho jsme si jen zvědavě prohlíželi pokoj a zkoušeli jsme, jestli tu rezonují stěny a jaká je akustika. Na můj vkus až příliš mladá a vyděšená maminka se začala usmívat a pak už se smála, a když si všimla, že dítě v jejím náručí se začalo taky smát, tekly jí slzy dojetí. Potom nám lámanou češtinou poděkovala a byl v tom slyšet hluboký vděk. Tenkrát jsem pochopila, že jazyková ani věková bariéra v klauniádě neexistuje a že když rozesmějeme maminku, zázrakem se to přenese na její miminko.

Jenže tohle byl jiný případ. Tenhle kluk nikoho neměl.

Moje kolegyně, klaunka sestra Pestrá, se zkušeně usmála a řekla: „Zkusíme to, jen musíme být potichu.“

Přiblížily jsme se až k sestře, která chovala ten uzlík zoufalství v náručí. Obličej měl od řevu skoro fialový a svraštělý jako nějaký rozčílený dráček. Kolegyně Pestrá pomalu vytahovala organzové šátky, vyhazovala je do vzduchu a začala k tomu potichu zpívat. Sestra, která držela miminko, to

pozorovala se zjevnou skepsí, i ji samotnou ale podle všeho žonglování s akustickým doprovodem zaujalo. Vytáhla jsem bublifuk a doplnila hudbu bublinami, které jsme začaly s čím dál větší chutí praskat. Kluk v náručí přestal plakat a sledoval souhru červených šátků, bublin a zvuků. Postupně jsme přidávaly další nečekané a překvapivé zvuky, až se konečně začal smát a najednou vypadal úplně jinak.

Sestra se rozzářila a nadšeně volala na celou chodbu: „Holky, pojďte se honem podívat, to budete koukat." Sestry se začaly sbíhat, bylo jich najednou kolem chlapečka asi šest a všechny se na něj smály. „Holky, jak je najednou roztomilý. Jé, to je brouček." Kluk se smál zase na ně a bylo vidět, že jsou velice dojaté. Po třech dnech uviděly miminko v docela jiné, okouzlující podobě a také ony díky tomu prošly proměnou. Všechny ty přepracované sestry byly najednou šťastné, něžné a dojaté a já měla pocit, že jsme s nimi v jednom týmu, protože se na nás otočily a jedna z nich řekla: „Teda holky, vy umíte zázraky a zlepšily jste nám den. Ještě že vás máme, vy jste naše klaunky."

Tak jsem si hned na začátku své klaunské dráhy uvědomila, že sestry jsou s námi, my s nimi a spolu jsme s dětmi.

Malá kočička s velikou mocí

Jednou jsem doprovázela malou, asi pětiletou holčičku na operaci. Budu jí říkat Jíťa. Operační den je pro děti i rodiče náročný. Děti před operací nesmí pít ani jíst, mají hlad a často i strach. I Jíťa měla strach. Když jsem ale vešla do jejího pokoje, viděla jsem jako první velkou úlevu. Tím, komu čišela z očí, byla ale její maminka – zdravila a vítala mě s takovým nadšením, že se i Jíťa okamžitě přestala bát. Celé to působilo dojmem, jako by přijela nějaká dlouho očekávaná tetička.

V roli vrchní sestry Sladěny jsem začala patřičně zmateně obhlížet pokoj a Jíťa i maminka se bavily. Po chvíli se Jíťa rozhodla, že Sladěně představí svou malou látkovou kočičku. Kočička chtěla totiž říct, že se nebojí a že bude s Jíťou klidně i na operačním sále, aby to Sladěna věděla. Maminka říkala, že Jíťa kočičku jinak schovává a nechce ji nikomu ukázat, takže to byl vůči Sladěně projev veliké důvěry. Kočička, ač veliká Jítina kamarádka, byla malá jako dětská dlaň a jmenovala se Micinka. Sladěna měla zase v kapse veliké gumové prase, které pořád pochrochtávalo, ale z kapsy nevylezlo. Jíťa ho lákala ven, ovšem prase zůstávalo schované a chrochtalo dál a bylo třeba vymýšlet nejrůznější způsoby, jak ho přemluvit, aby vylezlo. Kočička, kterou přitom Jíťa držela v ruce, byla neustále

u toho a občas udílela cenné rady, jak gumové prase vylákat ven.

Ten den měla jet Jíťa podle operačního rozpisu na sál jako první, a tak jsme spolu čekaly, smály se a celé to trvalo jen hodinu, což je, považte, krátká doba. Potom přišla sestřička, dala Jítě premedikační kapičky a jely jsme. Jíťa s Micinkou nepřestávaly po cestě voláním lákat prase z kapsy, a tak jsme se prosmály až k operačnímu sálu.

Přede dveřmi nás ale čekalo překvapení. Na sál totiž museli vzít přednostně někoho jiného, kdo potřeboval okamžitou pomoc. Řekli nám, že si budeme muset ještě chvíli počkat, než odoperují ten akutní případ.

Jíťa se tedy vracela zvesela na pokoj, ale sestřička se tvářila ustaraně. Když jsem se k ní naklonila, pošeptala mi, že to bude náročné, protože účinek premedikace vyprchá a další Jíťa dostat nemůže. Brzy tedy začne být rozladěná a plačtivá. A opravdu netrvalo dlouho a Jíťa začala kňourat a kňourání přešlo velice rychle v pláč. Brzy nato přiběhla sestra a jeli jsme znovu na sál, jenom tentokrát v docela jiném rozpoložení. Jíťa byla schovaná pod peřinou a plakala a sestra mi řekla, že tady žádné uklidňování nepomůže a musíme se s tím smířit. Chvíli jsme trochu zkroušeně čekaly v předsálí a zpod peřiny se ozýval usedavý pláč. Sestra vypadala zoufale a řekla, že takový pláč před operací není vůbec dobrý a jestli se přece jen nechci pokusit o zázrak.

Nahlédla jsem skulinkou pod peřinu a viděla jsem vzlykající Jíťu, vedle které bezmocně ležela Micinka. Zkusila jsem do malého otvoru v peřině strčit svůj klaunský nos a zavolala jsem: „Čičí, čičíííí.“ Opakovala jsem to tak dlouho, až Jitka najednou přestala plakat. Vyměnily jsme si se sestrou pohled plný opatrné naděje. Třeba se ten zázrak nakonec přeci jen podaří. Zavolala jsem znovu: „Micinko, jsi tam? Jedeš s Jíťou? Vykoukni na chviličku, to jsem já, Sláďa.“

Následovalo dlouhé ticho, v kterém jsme se já ani sestra neodvažovaly pohnout. Potom to pod peřinou maličko zašustilo a v otvoru se váhavě objevila malá hadrová kočička. Skoro šeptem jsem navázala: „Micinko, prase konečně vylezlo z kapsy a já nevím, co mám dělat.“ Doprovodila jsem svá slova tichým zachrochtnutím gumového prasete a zpod peřiny se ozvalo lehoučké pobavené odfrknutí. „Micinko, to prase chce jíst bubliny. Můžu mu je dát?“ Zase bylo chvíli ticho a pak vykouklo jedno Jitčino oko, celé červené od pláče, a hned nato jsme slyšely i její tenký hlásek: „Micinka chce taky bubliny.“ Rychle jsem podala sestře bublifuk, a zatímco ona foukala, já držela a krmila bublinami prase a Jíťa krmila Micinku. Vtom vešla paní doktorka a řekla: „Tady je veselo, tak pojedeme.“ A světe, div se – Jíťa se na ni usmála, sevřela pevně Micinku a nechala se odnést na sál.

Ještě chvíli jsme tam se sestrou stály, dívaly se jedna na druhou a pak jsme si společně zhluboka

oddechly. V takový zázrak už ani jedna z nás nedoufala. Když jsme se pak společně vracely na oddělení, řekla mi: „Klobouk dolů, dokázala jste nemožné.“ A vrátila mi bublifuk, jako by si ani nevšimla, že bez ní by se tahle klauniáda jednoduše neobešla.

Jana odchází ze studia a s ní i vrchní sestra Sladěna ukazující hrdě na všechny strany svůj bublifuk. Než ale obě židle vychladnou, už na ně usedají Tereza Causidu a její klaunské alter ego, Stela Gruntorádová. Tereza je ve srovnání s Janou klaunská začátečnice, ale už také pomalu začíná věřit na zázraky. A Stela je v rozhlase jako doma, jak se samo brzy vyjeví. Éter je váš, dámy.

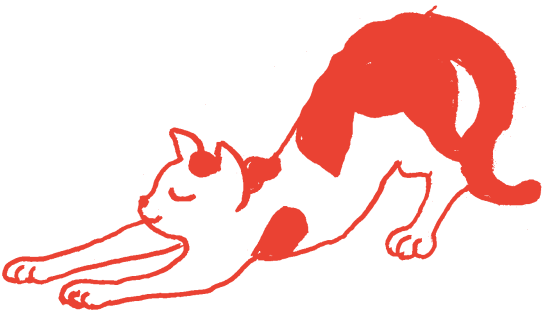

Vteřinový zázrak

Kudy chodím, tudy přemýšlím o tom, co vlastně definuje zázrak. A pokud už mám o nějakých zázracích vyprávět, budou to zážitky mé klaunky Stely z jejích prvních dvou návštěv na geriatrických odděleních.

Stela na zázraky moc nevěří – je to taková žena činu, jak se říká. Ale když se jí zázraky ukážou nejen za, ale přímo před zraky, neváhá přiznat, že něco takového opravdu je. Navštívila za ty dvě klauniády alespoň patnáct pokojů v pečovatelském domově, a nespočetně víc ji ještě čeká, a přesto jí už teď některé nesmazatelně utkvěly.

Ale teď už nechám promluvit Stelu samotnou. Jedná se o přepis audio záznamu, protože Stela, jak se sama za chvilku pochlubí, vystupuje v klaunské roli pracovnice Českého rozhlasu a nerada píše – mluvení je prý rychlejší. Takže odpusťte, budou-li v textu sem tam i nespisovné výrazy. Pro větší autentičnost jsem se rozhodla zachovat její výpověď v téměř původním znění, jako bychom poslouchali skutečnou rozhlasovou reportáž.

Více už... Stela Gruntorádová:

Tak například, když jsme včera při mé teprve druhé návštěvě zaklepaly na poslední dveře, co nás čekaly... Tam se tedy jeden, pro mě zatím ten

největší, zázrak stal, jak za chvilku uvedu. Abyste dobře chápali, obyvatele každého domova často zajímá, co přinášíme ze světa „tam venku“, kam oni se už jen tak nedostávají. A nutno dodat, že já toho mám opravdu hodně co nabídnout, neboť jsem pracovnicí v Českém rozhlase a vím toho hodně o tom, co a kdo se kde hemží. (mrkne) Často i s kým.

Ale začnu takovými menšími zázračky (smích), například když se čas jakoby zastaví a někdo z klientů si s námi zanotuje: „Jen pro ten dnešní den tududu du duuu.“ No, ehm, zbytek už totiž zpívala kolegyně Marie, ta je v těchto starších písničkách znalejší. Pracuju sice v rozhlase, ale na Radiožurnálu, a v některých oblastech kultury mám trochu mezery, to přiznávám.

Nebo si teď vybavuju jiný pokoj, kde se točíme a tančíme s kolegyní Karlou a přehráváme situaci, jak jsme se ve Vídni utrhly v jakési mexické restauraci a já jsem pak utekla ven projít se s jedním Mexičanem (Karla tvrdí, že to byl Turek, ale copak na tom záleží?).

Víc to snad ani rozmazávat nebudu – prostě jsem s ním šla ve vší počestnosti na procházku a on mě pak zbytek pobytu pronásledoval a nemohla jsem ho setřást. Karla si mě potom dobírala, že se za mnou jistě vydá i do Prahy. A paní L. seděla na posteli, dívala se na nás a smála se od ucha k uchu a hodně nahlas. Pokojem i chodbou (protože dveře byly otevřené) se rozléhalo její volání: „To se mi líbilo, jak jste řekla: ‚Jenom doufám, že nepřijede!‘“

A jindy jsme zase vyprávěly o ptačím zpěvu jednomu pánovi, který seděl u okna a na všechny naše dotazy a snahu navázat komunikaci odpovídal pouze pohledem, skoro nikdy řečí. Jako by už mluvit prostě nešlo (a ono dost možná nešlo). Ale přitom bylo vidět, že si o všem, co meleme, něco myslí. Zdálo se, že na celém světě není nic, čím bychom ho zrovna my mohly nějak zaujmout. Když jsme pak ale spustily o tom, no, o tom cvrlikání a kolik že druhů sýkorek vlastně existuje, a věděli jste to? Sýkora babka? Sýkora koňadra? Pak taková ta s tou chocholkou tady na hlavě, sýkora modřinka, parukářka! To najednou bylo možný spatřit na jeho tváři malilinkatý náznak úsměvu, kouteček rtů se zvedl a oči se trochu rozzářily.

A co teprve, když si vybavím paní K. na pokoji číslo nevímkolik, která sama upletla pomstu tomu frajerovi, co nemá moc velký zájem o kolegyni Marušku. Marie totiž vyprávěla, že je do jednoho beznadějně zamilovaná, ale on na ni jaksi nemá moc času, ba co víc! Utekl jí kamsi do Uherského Hradiště. No chápete to? Paní při našem vyprávění vymyslela, že Maruška má přijet do Hradiště na tancovačku a tancovat s jiným. A cituju: „Dokud nebude slzet, tak neodjedete!“ Všechny jsme se rozesmály. Ale i nad tím, za jak dobrý konec to paní vzala.

A pokud teda mám říct nakonec i ten zázrak největší, tak ten se odehrál právě na tom posledním pokoji. Takže: „Ťuky ťuk,“ voláme opatrně

naším obligátním způsobem ještě zpoza dveří. Přitom na ně skutečně klepeme a ptáme se, jestli můžeme přijít na chvilku na návštěvu. Na levé posteli v pololehu jedna žena a po pokoji si to štráduje druhá, která má odpověď okamžitě jasnou: „Tady ne, my jsme tady úplně bez nálady. My nic nechceme." Stojí přitom u stolu, který je pod rozevřeným oknem, a snaží se chytit dva plastové sáčky, které se vzedmuly. Jak jsme totiž otevřely dveře, vpustily jsme dovnitř průvan.

Paní vlevo ovšem zdaleka nevypadá, že by nás vidět nechtěla. Rozhodly jsme se proto „zariskovat" (což mám ráda, protože bez rizika není život) a trochu nenápadně se do pokoje obou dam vplížit. Teda, no, co nejnápadněji to šlo, ovšemže.

Už jsem to na sebe řekla? Jsem moderní žena, sice už trochu v letech, ale přece se proto na sebe nevykašlu. Nosím halenku s leopardím vzorem a kostýmkové kalhoty. Červené, samozřejmě. Na rukou a v uších mám stylové šperky, mají nádech slonoviny (není to pravé, to ne, ne že bych byla nějaká aktivistka, ale víte, kolik to stojí?!). Moje kolegyně Marie má, no, já to nazývám beskydský kroj. Není to kroj, já vím, ale nějaké prvky z kroje tam jsou, nebo snad ne? Budu se jí muset zeptat, až to tady dopovídám.

Jsme uvnitř a Maruška už zase neví, a i tady se pro jistotu radí, jestli teda má stále být věrná svému dalekému milému, anebo má jít na rande s Hugem, který o ni jeví zájem. „No Hugo! Už to

jméno!“, volá téměř nadšeně ta levá paní, načež se z druhé strany ozvalo: „Nojo, buďte rády, že jste mladý a můžete si chodit ven!“, a to jaksi ve zcela opačném duchu, s takovou nějakou hořkostí. Potom paní přemísťuje jakési věci a přitom říká: „Nás tady přestěhovali, teď nám malovali, tak nás nejdřív dali dolů, pak nás zase vrátili zpátky, ale do tohohle vlhkýho, no hrůza!“ Pokoj přitom voněl krásně jarně a stěny zářily novou, čerstvou barvou. A dovnitř hezky to sluníčko. No, pěkný to tam bylo. Tak jsem to i řekla nahlas té paní a vona, že čuchat to teda není nic zdravýho!

Ale abych to dokončila. Představte si to – a já jsem si to tak taky rovnou představila: Jste v domově důchodců, ještě jste celkem čilí a snažíte se zajímat o svět, udržovat si čerstvou mysl, jak se říká. A dají vás na pokoj s někým, kdo celý den třeba prožije tak, že nadává na všecko. To je teprve životní výzva! No a tahle paní vlevo, ta ji fakt vzala za pačesy. Tu výzvu, ne tu spolubydlící. Ale víte, co na tom bylo ještě dobrý? Že jsem si říkala, že vlastně ono i to nadávání a lamentování znamená, že ještě je život. Že i tahle energie je energie. Na jiných pokojích totiž často už není skoro žádná.

A nakonec jsme tam tedy nechaly tyhle dvě síly trochu promíchat. I když lamentující paní vypadala, že nám dá facáka, když jsme jí například pochválily tenisky. Jako ty brďo – ona měla na sobě nebývale krásný tenisky. Všecky naše snahy, aby svůj pohled na život trochu změnila, byly nicméně

úplně marný. Tak už jsme se pak ani moc nesnažily a konverzovaly o Hugovi s tou druhou. Ta nás ještě povzbuzovala a mávala rukou, ať se její sousedkou netrápíme. To mám taky moc ráda teda, když se stane, že nás klient povzbuzuje. Chápete? My jsme tam pro něj, ale on povzbuzuje nás!

A pak že jako teda odcházíme, a normálně, teď tomu neuvěříte..., ona se fakt usmívala! Pořád sice žbrblala cosi pod fusy (ježiš, pardon, to mi ujelo, doposud jsem se nepřiznala, ale jsem původně taky z Beskyd), ale prostě nekecám, fakt se smála! To bylo něco, co jsme, myslím, žádná z nás nečekala. (Krátké ticho, zamyslí se, po chvilce). Na osud věřím teda, ale asi i na ty zázraky.

Možná je to něco mikroskopickýho, něco vteřinovýho (a teď nemyslím lepidlo, i když i to považuju za zázrak), a přesto je to asi ono.

Někdy je tedy dobré nepolevit v pozornosti, protože jinak nám může valounek zázraku proskočit mezi prsty jako krásný výhled, který se jen na vteřinu otevře třeba při cestě rychlíkem mezi Beskydy a metropolí. A když už je řeč o skákání a zeměpisu, do studia teď doslova přihopsala Venuše Beránková, původem z Libereckého kraje. Její energie na vás přeskočí z každého slova. A tak se Venuše pouští do vyprávění ještě dřív, než její udýchaná představitelka Mirka Bělohlávková stihne dosednout.

Služba snů Venuše Beránkové

Bylo krásné jiskřivé lednové pondělní ráno a Venuše se probudila vyspalá do růžova. Vyskočila z postele čilá jako laňka, plná dobré nálady. Dnes je přece pondělí! Čeká ji vzrušující služba s doktorem Jardou Ťuhýkem. Tím úžasným, svalnatým, lehce roztržitým, vždy profesionálním Jardou Ťuhýkem!

Sice jí do začátku služby zbývalo ještě celé dopoledne, ale to jí nemohlo zkazit náladu! Už za chvíli uvidí Jardu Ťuhýka!

Nasnídala se, oblékla, vykonala ranní hygienu, doma to trochu pofackovala a už byl čas, aby uvařila oběd. Naobědvala se, vyžehlila si kostýmek a plášť, sbalila si baret, stetoskop, dezinfekci, vážku Martičku, klokana Oldu, zkontrolovala, má-li s sebou náušnice a korále. Vše bylo v pořádku! Připravené na službu snů!

Ještě kulicha, šálu, kožich, sněhule, rukavice a hurá ven! Možná si říkáte, proč si toho na sebe tolik navlékla, že je nabalená jako pumpa na zimu. Ba ne! Venuše věděla své! Žila přeci ve vsi u Liberce, která byla v údolíčku svíraném z jedné strany Ještědským hřbetem a z druhé strany Jizerskými horami. Tady za to zima umí vzít pěkně zostra! A taky že letos vzala!

Venuše naskočila do auta a vydala se vstříc pondělní službě s doktorem Ťuhýkem.

Stav silnice Venuši nedovoloval jet tak rychle, jak by si přála. Ale i tak se dočkala okamžiku, kdy vstupovala do Krajské nemocnice Liberec. A přede dveřmi šatny už čekal ON. Ťuhýk! Jarda Ťuhýk! Doktor Jarda Ťuhýk! V celé své kráse a svalnatosti! Dokonale oblečený a dnes snad ještě více rozkošně roztržitý než jindy. Ale to nevadí. Je tam přeci ona. Venuše Beránková, která je jeho pravou rukou. Ta, jež Ťuhýka nikdy nenechá ve štychu ani na holičkách!

Zamávala na Jardu a s úsměvem rozlitým po celé tváři se mu vydala v ústrety.

Jarda se trochu lekl, lehce ucouvl a roztržitě si začal čistit kulaté brejličky. („Snad aby si mohl lépe prohlédnout, jak mi to dneska sluší," napadlo Venuši.)

„A jéje! Vy jste dneska nějaká nastřelená," pozdravil Jarda a dál se věnoval čištění brýlí. „To jen z radosti ze služby s vámi," pomyslela si Venuše a šťastně se zachichotala. „No nic. Tak se převlečte a půjdeme na to. Ještě okoukneme ambulanci a chodbu u pana primáře Kuchaře a vydáme se na dětské." Tohle jí připomínat nemusel, přesně věděla, kam se chodí nejdřív a kam potom. Rychle se oblékla, přejela oči řasenkou, pusu přibarvila rtěnkou, nasadila baret a pelášila na chodbu, kde už na ni netrpělivě čekal Jarda. A společně se vydali své službě vstříc.

Na ambulanci nikdo, tak se Jarda s Beránkovou v patách odebrali po chodbě do čekárny na alergo,

kyčle a další. Zde zkontrolovali, naordinovali, vyoperovali, popletli..., inu, jak to jen umějí.

Na dětském oddělení se pak Jarda s Venuší pozdravili s kolegy zdravotníky a profesionálně se zeptali, kam dneska můžou, kam ne, kde je izolace, kde se spí, koho si mají nechat na konec a tak podobně, jak se to správně dělává. Mohli všude. Izolace žádná. Dětí bylo dneska nakonec pomálu, jen dva pokoje, protože jich hodně dopoledne propustili. Sestra Žralok, jak familiárně mezi sebou říkali své oblíbené vrchní sestře, je upozornila, že na dvojku mají jít hodně opatrně. Prý je velká otázka, jestli je tam budou vůbec chtít. Ťuhýk i Beránková poděkovali za informace a vydali se nejdříve na pokoj číslo jedna.

Jarda zaklepal na dveře a otevřel je. Okem profesionála bleskově přelétl pokoj, zjistil, jestli někdo nespí, posoudil náladu a věk pacientů, z čehož vyhodnotil, s jakou kadencí a energií může pokračovat. V pokoji byl asi devítiletý chlapec s maminkou, byli vzhůru a v přiměřeně dobré náladě. Jarda zvučným hlasem popřál obyvatelům pokoje dobrý den, zeptal se, jestli můžou vstoupit, počkal na kladnou odpověď a chtěl se představit. Beránková nechtěla vypadat nevychovaně, a tak se také rychle představila. Jak byla ale natěšená, tak nějak nechtěně skočila Jardovi do řeči, a dokonce to vyšlo tak, že se představila jako první! Před Jardou! Před panem doktorem! Ona! Pouhá sestra!!!!

Doktor Ťuhýk Venušin hrubý přestupek slovně nekomentoval, ale pořádně ji zpražil pohledem! Venuše není blbá, a tak hned pochopila, stáhla se a počkala, až Jarda opět svým přenádherným zvučným hlasem pozdraví, znovu se slušně zeptá, jestli můžou dál, počká na kladnou odpověď, udělá krok do pokoje a ona ladně pocupitá za ním. Jenže ouha. Ono její ladné cupitání bylo jaksi uspíšené a ne úplně dobře vypočítané, a tak Venuše (ještě před tím, než se stihl doktor Ťuhýk představit) vrazila do Jardy celou svou vahou. Naštěstí je Ťuhýk od přírody kus chlapa a Venuše je jak nitka s váhou peříčka. Naštěstí! Tato hmotnostní nevyrovnanost způsobila jen Jardovo slabé zavrávorání, které měl hned pod kontrolou. Doktor Ťuhýk je profesionál! Otočil se, s všeříkajícím pohledem upřeným na provinilou Venuši zamířil ke dveřím, bera Beránkovou s sebou. Opět dveře zavřel, opět na ně zvenku zaklepal, opět dveře otevřel, opět svým přenádherným zvučným hlasem pozdravil, znovu se slušně zeptal, jestli můžou dál. Opět počkal na kladnou odpověď, udělal krok do pokoje a Beránková, jak se na řádnou sestru sluší a patří (a také proto, že není blbá a byla si velmi vědoma svých předchozích prohřešků), zůstala vychovaně stát na chodbě. Čekala, až se pan doktor první představí.

Stála tam krásná a čekající a nemohla za to, že se dveře samy zavírají. To dveře způsobily, že se pan doktor Ťuhýk ocitl v pokoji sám, bez pomoci,

bez své pravé ruky v podobě sestry Beránkové. To dveře za to mohly, že zůstala Venuše stát na chodbě za zavřenými dveřmi, daleko od svého milovaného a zbožňovaného doktora Jardy Ťuhýka! Ty zatrolené dveře všechno způsobily! Ale Jarda je profesionál! Brzo postřehl, že mu někdo chybí, a tak se z pokoje za chvilku ozvalo: „Beránková!“ Venuše to okamžitě pochopila! Chybí mu! Vystartovala, rozrazila dveře a vběhla do pokoje volajíc: „Pane doktore, už jsem tady! Beránková Venuše je tu jen pro...“ Snad za to mohla rychlost, snad boty na podpatku, které Beránková nosila jen na službu, nevím. Každopádně Beránková klopýtla, plnou vahou rozběhnutého padajícího těla vrazila do Jardy, který, jakožto cvičenec řeckořímských zápasů, jí instinktivně nastavil hřbet. A tak se stalo, že Beránková skončila svůj pád na zádech doktora Ťuhýka. Ten ji v úleku popadl za nohu a za ruku a zvedl se, čímž způsobil, že se Beránková jak v cirkusovém vystoupení držela na jeho zádech v podobě hvězdy. Zmatený Jarda se začal otáčet a Beránková jako hvězda létala po pokoji, vykřikujíc své jméno, Beránková Venuše.

Maminka a chlapec, dočasní obyvatelé pokoje číslo jedna, se smáli. Smáli se nahlas. Smáli se, až jim tekly slzy. Smáli se, až se za břicha popadali. Prosili Ťuhýka a Beránkovou, ať už toho nechají, že je bolí od smíchu svaly. Že už se dlouho smát nevydrží. Že smíchem snad umřou! Doktor Ťuhýk je profesionál. Vycítil vážnost okamžiku. Nevezme

si přece na svědomí smrt svého pacienta a jeho matky! S Beránkovou stále ještě na zádech se rozloučil, popřál pacientům brzké uzdravení a ve snaze nezlomit Beránkové ani hlavu ani nohu ani jinou končetinu se mu po chvilce zápolení přece jenom podařilo pokoj i s oddaným břemenem opustit. Když se jim na chodbě podařilo společnými silami dostat Beránkovou zpátky na zem, Venuše se hned upravila a byla připravena být Ťuhýkovi po ruce, kdykoli bude potřebovat. Čekal je totiž pokoj číslo dva, ano, právě ten, před kterým je na začátku Žralok varoval.

Jarda zaklepal na dveře, otevřel je, profesionálním okem přelétl obyvatele pokoje, vyhodnotil situaci. V pokoji byl asi tříletý chlapeček s maminkou, na které bylo hned patrné, že o takovou návštěvu nestojí, ale že počká, co na to její syn. Byla připravená Ťuhýka i Beránkovou třeba i vynést v zubech, kdyby to bylo jen maličko jejímu synovi vadilo. Z pokoje bylo cítit těžko, dusno a smutno. Atmosféra hustá, že by se dala krájet. Ba co víc, tak hustá, že málem nebylo možné přes její hustotu ani překročit práh pokoje.

Ale Jarda (i Venuše) jsou profesionálové. Okamžitě zjemnili, ztišili hlas, ubrali rozjásanou energii, kterou se jim podařilo rozvířit na pokoji číslo jedna, a celí se zkondenzovali do klaunské esence. Jarda vytáhl ukulele, Beránková bublifukovou dezinfekci a poprosili, zda by mohli u chlapce na pokoji nakrmit klokana Oldu. Olda byl Venušin

plyšový kamarád. Měla jej vždy při sobě, protože bydlel v její kabelce. Kdykoli potřebovala, byl tu pro ni a ona pro něj. Teď jej potřebovala snad víc než kdy předtím.

Venuše opatrně vytáhla bublifuk, na prst navlékla Oldu a začala jej krmit bublinami. A Jarda, protože je to profesionál, to podbarvoval příjemnou hudbou. Zvolili správně. Chlapec byl na začátku velmi uzavřený, až okázale ignorující. Jak ale zjistil, že se vyšetření ani pozornost netýká jeho, začal vše pozorovat. Za chvilku ho to zajímalo víc a víc, pak začal nenápadně Oldovi před čumákem bubliny praskat sám, pak už neskrývaně s Oldou závodil, kdo bude rychlejší a lepší lovec. Když pak Jarda vykouzlil z bubliny červenou molitanovou (která trochu vypadá jako klaunský nos) a Beránková s ní začala poskakovat po věcech v pokoji, chlapeček se rozesmál nahlas. A řehtal se na celé kolo.

Beránková se opatrně podívala na maminku, na jejímž klíně chlapec celou tu dobu seděl. Už nevypadala, že je chce vynést v zubech. Vůbec ne! Mamince se po tvářích koulely slzy. Slzy úlevy. Velké jako hrachy. Tiché slzy odplavující napětí, které celou dobu mamka v sobě statečně držela. Ozdravné slzy, které si konečně našly cestu ven, bezpečně ukryté za chlapcovými zády.

Když Beránková s Ťuhýkem opustili pokoj, beze slov se na chodbě objali. Nemuseli si nic říkat. Dva

pokoje, každý úplně jiný, a přitom v každém silný zážitek!

Venuše se tedy na sklonku toho mrazivého lednového dne ocitla v ráji. Jednak proto, že byla v objetí obdivovaného, milovaného doktora Jardy Ťuhýka, ale hlavně dnes v každém pokoji zažila malý velký zázrak.

Další host na našich krátkých vlnách, Irena Feithová, bude vyprávět dva příběhy. I když se během nich ocitneme na volejbalovém kurtu a u táboráku, neopustíme přitom prostor jasně vymezený čtyřmi stěnami a obdélníkem lůžka. Dozvíme se o maličkých krocích a o příliš velkých věcech, před kterými nakonec zůstáváme stát docela bezbranní.

Tygrem přes síť

Je pátek ráno. S kolegyní se scházíme tradičně na Hlavním nádraží s kávou v ruce. Na nástupišti číslo dva, jižní část, nasedáme do vlaku a začínáme se bavit o spoustě věcí. Ostatně jak jinak, jde o dámskou jízdu a máme toho tolik na srdci. Je to krásné a vzácné kamarádství. Klaunujeme spolu často a mnoho let.

Jedeme podél řeky, holých stromů a polí, míjíme nádraží malých městeček. Musíme dávat pozor, abychom v zápalu řeči nepropásly kratičký moment, kdy se mezi kopci objeví známý hrad jako z pohádky. Nadšení a radost v očích. Jako malý holky. Několik dalších stanic a jsme v cíli.

Naše krosny plné hudebních nástrojů zase těžknou, takže se společně s místními babičkami rády svezeme autobusem až k nemocnici. Pokračujeme po cestě lemované záhony, které jsou v tuhle roční dobu prázdné. Zvoníme na zvonek u dveří oddělení a hlásíme příchod: „Dobrý den, tady Zdravotní klauni."

Jednotka následné intenzivní péče. Máme tu stále stejné pacienty. Většina dětí je ležících a jsou připojeny na dýchací přístroje. Nemůžou mluvit, nemůžou se přirozeně hýbat, jsou odkázány na plnou péči zdravotníků. Některé z nich žijí už jen v našich vzpomínkách.

V šatně se nejdřív zdravíme s paní učitelkou. Převléká se do nemocničního úboru a připravuje si učební pomůcky. Pravidelně s dětmi tvoří, učí se s nimi a posouvá je k zájmu o svět tam za okny, kam se málokteré z nich dostane. Dělá svoji práci s láskou a na dětech je to vidět.

My si připravujeme červené nosy, kostýmy, květiny do vlasů, šperky a různé další serepetičky, ladíme hudební nástroje. Potom vyrážíme známou chodbou na lůžkové oddělení a otevírá se před námi několik skleněných automatických dveří. Všude je čisto, všechno jako ze škatulky. Jak se blížíme, slyšíme známé zvuky pípajících přístrojů. Zdravíme se s paní uklízečkou, s panem primářem, který je jako obvykle žoviální, zdravíme sestřičky. Celý prostor připomíná něco mezi kosmickou stanicí a zvláštním oddělením FBI. Široký ovál recepce mezi vysokými sloupy vypadá jako jeden velký bar.

Na ten si rozložíme všechny hudební nástroje, abychom k nim měly dobrý přístup, a aby se nepoškodily. Dostáváme od sestřičky dva plastové kelímky a láhev s vodou, nabízí nám i kávu. Klauniáda ještě nezačala a už vzniká typický zmatek a dohady o tom, čí je který kelímek, protože na obou jsou totožné otisky od rtěnek. Musíme zkoumat, který odstín je kolegyně, a který můj. Oči v sloup, a potom dva široké úsměvy. Právě jsme si potvrdily, že jsme dobře napojené, a tedy připravené. Jdeme na to.

Dnes můžeme bez omezení navštívit všechny pokoje, tedy celkem dvanáct.

Jedním z těch dvanácti pokojů je pokoj Ládi. Spousta monitorů, kabelů, čísel, hodnot, křivek a barevně podsvícených tlačítek, která občas začnou blikat a vydávat typický přerušovaný zvuk. Mozkem klaunů, který si vystačí s pár nejužitečnějšími neurony, jsme si už zafixovali jednoduché vyhodnocení možných situací. Oranžová rovná se, že se něco děje, ale je to v normě. Červená rovná se: něco se opravdu děje a je potřeba, aby zasáhl zdravotník. Zbytek vybavení pokoje tvoří mramorová pracovní deska, dřez, zásobníky s tekutým mýdlem, s dezinfekcí, s rukavicemi, s papírovými ručníky. Dvířka od několika skříněk, stolek s počítačem a dokumentací, barevné odpadkové koše – infekční a komunální, plastové pytle.

Uprostřed toho všeho leží v široké polohovací posteli Láďa, hadičkami připojený na obrovské přístroje. Láďa je z podstaty rošťák a jako obvykle nás vítá úsměvem plným očekávání, co zase bude. „Ahóóój, chlape!“ Pozorujeme, jak za ty roky roste do puberťáka. Potřebuje řádit, hýbat se, vybít se, smát se, plakat, zlobit se, zkrátka žít jako ostatní kluci v jeho věku. Za běžných okolností by teď lítal s kámošema někde na hřišti, prožíval první lásky a přemýšlel, čím se chce v životě stát. Kámoši tu nejsou, hřiště taky ne, ani škola, jak ji známe, natož pak slečny jeho věku. Láďa se bude muset spokojit se dvěma bláznivými Zdravotními klaunkami

kolem čtyřicítky, s kterými se ovšem dá prožít ledacos nečekaného.

V televizi připevněné vysoko na zdi se v tuhle hodinu tradičně vysílá hudební pořad, kde se střídá jeden světový i domácí hit za druhým. Většinou zlaté osmdesátky a devadesátky. Začínáme se hýbat do rytmu notoricky známých popových a rockových melodií. Je to koneckonců hudba našeho dětství a dospívání. Lyžáky, školy v přírodě, diskotéky, první rozpačité ploužáky. Ve vteřině se nám všechny ty vzpomínky živě vracejí. Nemůžeme si odpustit dát to víc nahlas. Láďa souhlasí a vyměňuje si s námi první úsměvy. Těžké prosklené dveře pokoje jsou zavřené, sestřičky nerušíme, je to cajk.

Láďa má v posteli jako obvykle spoustu věcí – barevné plastové kroužky, plyšáky, klíče s přívěsky, které zajímavě chřestí. Obzvlášť ho ale baví házet všechny ty věci na zem. Čím víc to třískne, tím je Láďa spokojenější. A ještě víc ho baví, když ty věci ze země rychle zvedáme, a jen co je zvedneme, on je znovu odhazuje. Nejednou jsme se u něho tímto způsobem pěkně vyřídily, zatímco on se ohromně bavil. Za ty roky už víme, že tahle jednoduchá hra by se s ním dala opakovat donekonečna. Pojďme tomu ale tentokrát dát nějaké lajny, sítě, dresy, píšťalky... Pojďme si všichni skutečně zasportovat a pořádně se zapotit.

Z Láďovy peřiny vytvoříme něco jako síť, přes kterou budeme házet. A čím? Jako první se nabízí

plyšový tygr. Nehledáme dál. „Nástup, hoši! Připraveni?“ Láďovi už jiskří oči. Rozhodčí píská. Jedem. „Přihraj, voe!“ Plyšový tygr letí vzduchem. Láďa má v rukách docela sílu. „Jedem, jedem, pánové. Neflákáme se!“ Láďa už se směje od ucha k uchu. Vsadily jsme na dobrou klaunskou kartu. Pokračujeme. Tygr záludně rotuje a letí na druhou stranu hřiště, ale zadrhává se o madlo postele. „Pánové, to snad nemyslíte vážně! Kam to střílíš, voe? Jedem, jedem. Nestůj tam jak ... a nahraj mu!“ V zápalu hry ztrácíme s kolegyní už po krátké chvíli přehled o aktuálním skóre. Nikomu z nepřítomných přítomných to ale evidentně nevadí. Mně a kolegyni určitě ne. Vyhodnocujeme, že to tím pádem asi není důležité. Hlavně pokračovat a: „Přes síť! Přes síť! Ne do autu!!! To snad není pravda!“

Jsme rády, že jsme rády, a že aspoň základně obstojíme v těchto klučičích kolektivech. Ty statečně zastupuje Láďa sám a jde mu to skvěle. Jeho úsměv je stále širší a opakuje se, což nás žene vpřed. „Teď to teprve dostává grády, hoši.“ Láďa nás současně bere za plastové korále na krku, za náramky, mává rukama, tečou mu i slzy radosti. Už není bílý jako stěna, má pěkně zčervenalá líčka a je plně ve svém živlu. V televizi se dál střídá jeden devadesátkový hit za druhým jako hudební kulisa a my začínáme pomalu, ale jistě cítit zdravou únavu z pohybu. Blíží se finále zápasu. „Jeď, jeď. Přes síť, voe! Je to tam! Je to tam! Sláva vítězům

a čest poraženým!“ Kdo je vítěz, je jasné. „Láďo, jsi fakt borec! Respekt, voe!“ Daly jsme do toho všechno. Hlavně srdce. V každém případě nás soupeř naprosto zničil. No co, není důležité vyhrát, ale zúčastnit se, že, dámy. „Nástup, chlapci! Sportu zdar! Nazdar!“ Za doprovodu dalšího televizního hitu se loučíme a hrdě opouštíme hřiště. „Tak zase příště!“ Láďa je spokojený, a to je pro nás to největší vítězství.

Po třech hodinách a návštěvě jedenácti dalších dětí je klauniáda u konce. Zase jsme byly svědky toho, jak se malí pacienti posouvají. Jsou to všechno drobné, skoro mikro krůčky, ale máme z nich velkou radost. Loučíme se s personálem, jdeme do šatny, balíme si věci a vyrážíme na vlak. Zimní krajina, řeka, hrad, nádraží a další káva. Objímáme se s kolegyní na rozloučenou a děkujeme si za dnešní zážitky. Naše úsměvy mizí mezi kolejemi velkoměsta a vlaky metra se rozjíždějí každý na opačnou stranu.

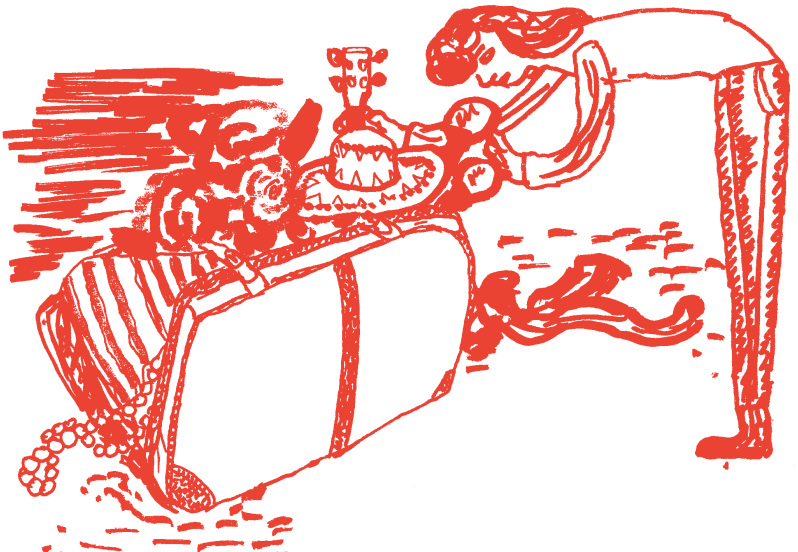

Poslední kovboj

Je slunečný letní den. Přijíždíme s kolegou k velkému domu s rozkvetlou zahradou. Je to místo s bohatou historií na kraji města, který kdysi býval samostatnou vesnicí. Naše první kroky vedou na recepci, kde se zdravíme s panem recepčním a jeho veselým chundelatým psem. Všechno tu působí rodinně a útulně – spousta oken, prosklený výhled do zahrady, terasa, dvorek, altánek, balkóny v každém z pokojů.

Vrchní sestřička nás vítá laskavým úsměvem. Uvede nás do místnosti, kde se můžeme převléct a připravit. Ladíme se. Postupně si chystáme hudební nástroje, oblékáme se do našich svátečně laděných kostýmů. Vím, že ten můj se neustále mačká, proto mám s sebou i žehličku, a tak pečlivě škrobím a žehlím. Kolega si svou klasickou bavlněnou modrou košili taky přežehlí, ať jsme jako ze škatulky. Krátce si povídáme o tom, jak se máme, a potom už se soustředíme na přípravu klauniády. Jako vždy počítáme s tím, že budeme hlavně improvizovat. Současně si ale přejeme, aby byla naše návštěva šitá na míru člověku, se kterým se po delších přípravách za chvíli poprvé osobně setkáme.

Vyžehleno. Ještě všechny životně důležité doplňky a propriety, bez kterých se moje klaunská

postava neobejde: kabelka v krémovém odstínu s francouzským nápisem Un Jour Ailleurs (samozřejmě přímo z Paříže), perlový náhrdelník a náramek, špendlík s třpytivými diamanty ve tvaru Eiffelovky. Učesat vlasy, rtěnka v růžovém odstínu oblečení, široká zdobná mašle na hlavu (odborný název: fascinátor), dvě kapky jasmínové vůně, mentolový bonbón. Hotovo.

Kolega vypadá skvěle, rovný hrdý postoj, kapitánská čepice a uniforma se zlatými knoflíky, ležérní světlé letní kalhoty. Opravdu jako kapitán za kormidlem luxusní jachty. Nasazujeme si červené nosy, podíváme se na sebe a kývneme. Jsme připraveni.

Paní vrchní nás vede po schodišti o několik pater výš. Procházíme chodbami, míjíme dveře pokojů, stěny s obrazy, květiny na oknech, zdravíme se s ošetřovateli. Stojíme před pokojem, kde za chvíli proběhne naše klaunská návštěva. Cítím v sobě trochu napětí, ale zároveň se těším. Vrchní sestřička vchází jako první a s úsměvem nás uvede. Z chodby vidíme do prosvětleného pokoje, který působí přívětivým dojmem. V posteli leží pan Karel, celoživotně vášnivý tramp. Vedle lůžka stojí jeho krásná dcera a drží ho s něhou za ruku. Pan Karel na nás s šibalským úsměvem na tváři mává svými dlouhými pažemi. V duchu si říkám, že tohle je dobrý začátek a že to bude určitě jízda. Volám ze dveří: „Jsme tady správně? Doslechli jsme se, že se tu dnes pořádá trampský večírek."

Když se přiblížíme k posteli, všímám si, že pan Karel má hluboké hnědé oči, tmavé prošedivělé vlasy, plnovous a při pozdravu pevný chlapský stisk ruky. Úsměv, který se mu nepřestává vracet na tvář, je až odzbrojující. Hlas má klidný a vyrovnaný. Představujeme se mu s kolegou klaunskými jmény, zdravíme se s jeho dcerou. Kolega kapitán tradičně salutuje jako při nástupu na palubě. Díváme se panu Karlovi přímo do očí, díváme se na sebe. Po úvodních chvílích a představování vytahujeme z velké tašky několik kovbojských klobouků, abychom symbolicky podpořili trampskou náladu. Dáváme panu Karlovi vybrat, který se mu líbí nejvíc. Po chvíli přemýšlení si vybírá klasický černý klobouk s šedou šňůrkou. Žádám o svolení nasadit mu ho na hlavu. Hlavní náčelník je připraven a sekne mu to. Rozdáváme klobouky i dalším přítomným – dceři pana Karla, vrchní sestřičce – a na Divoký západ se s klobouky na hlavě přenášíme i my. Kolega v elegantní kapitánské uniformě si neodpustí spiklenecké narážky na můj růžový kalhotový overal a apartní mašli ve vlasech. Bezostyšně mě nazývá plameňákem, což pana Karla upřímně pobaví. Chlapi si notují, zatímco dámy se ochotně a hravě ujímají svých rolí žen à la Calamity Jane.

Atmosféra na pokoji se mění. Kdyby tu nebyly ty zdi, asi všichni sedíme někde hluboko v lese kolem táboráku a opékáme si špekáčky s chlebem. Je nás tu pět. Teď a tady, živé lidské setkání. Dýcháme

společně, smějeme se společně, dojímáme se společně. A současně uvnitř každého z nás proudí bezpočet dalších, slovy nepopsatelných pocitů. Všem je jasné, že tyhle okamžiky se už nikdy nezopakují.

Zaznívají první tóny oblíbené písně pana Karla. Drnkám na struny ukulele, začínáme zpívat.
U stánků na levnou krásu, postávaj a smějou se času, s cigaretou a s holkou, co nemá kam jít...
Dcera pana Karla i vrchní sestřička v kovbojských kloboucích se houpou do rytmu a zpívají s námi. Cítím, že je nám společně dobře. Hlavně nikam nespěchat a netlačit na pilu, říkám si. Pocit plynutí jako na vlnách – přesně ten, který naznačuje, že všechno jde dobře. Zároveň je velmi příjemné a zřejmé, že v této sestavě se můžeme také upřímně a nahlas smát, dělat si ze sebe navzájem decentní legraci, a i tak trochu řádit. Ostatně Divoký západ je divoký, žádné piánko. Zároveň je v okolí pana Karla cítit až posvátný klid, protože ho sám vyzařuje v pauzách mezi slovy, zpěvem a hudbou. Jeho dcera je mu nablízku, dívá se mu s úsměvem do očí. Náčelník je pan Karel. Je to jeho chvíle.

Po písni následuje další konverzace v duchu mužsko-ženského pošťuchování. Kolega plynule naváže hrou na krásnou ručně vyrobenou dřevěnou fujaru, která rozezvučí celý pokoj zase novými tóny. Teď se pro změnu přenášíme do hornaté krajiny v Beskydech a na Slovensko. Jucháme, výskáme a poskakujeme v typických postojích a gestech jako ogaři a děvčice. No, Pražáci. Tak

nějak po našem, jak nejlíp svedeme. Kolega s sebou vzal taky obrovský malovaný vějíř, na kterém je vyobrazena pestrobarevná asijská krajina s horami, plná zeleně, šťavnatých rozkvetlých květů a postav na loďkách plavících se po jezeře. Ovíváme pana Karla, který si prohlíží detaily malby. K závěru volíme další trampskou, kterou má pan Karel rád, Severní vítr. Jdu s děravou patou, mám horečku zlatou... Všichni opět společně zpíváme a každé slovo v textu známé táborákové odrhovačky najednou získává nový rozměr. Asi nikdy jsem nad významem všech těch slov nepřemýšlela tak jako dnes. Pan Karel bude mít k obědu výborné pečené maso z domova od dcery a vychlazenou plzeň. Těší se, je to správný požitkář.

Asi po půlhodině se naše návštěva pomalu chýlí ke konci. Je vidět, že pan Karel začíná být unavený a potřebuje si odpočinout. Gentlemansky mi líbá ruku. Je mi ctí a uvnitř jsem hluboce dojatá. Teď ale nemůžu plakat. Moje mise je jasná a musím se jí držet až do konce. V ruce pan Karel svírá svůj kovbojský klobouk. „Ten klobouk už je váš, pane Karle. Ať dobře poslouží." Loučíme se, salutujeme, máváme. „Ahóóój!" Poslední pohledy. Dveře se zavírají.

Procházíme chodbami a vstupujeme do pokojů několika dalších pacientů, kde se za chvíli odehrají další jedinečné příběhy. Na úplném konci návštěvy si ještě povídáme s dcerou pana Karla a vrchní sestřičkou. Sundáváme si symbolicky červené nosy,

abychom se mohli bavit navážno. Pevně se obejmeme. Převlékáme se zpátky do civilního oblečení a odjíždíme zpět do našich životů.

Za hodinu už sedím na kávě na sluníčku ve městě, klasicky obklopená všemi hudebními nástroji a taškou s kostýmy. Jsem trochu unavená, ale současně mám dobrý pocit, že všechno proběhlo, jak nejlépe mohlo. Dívám se na ulici, na procházející lidi, na projíždějící tramvaje a auta. Mám slzy v očích. Plakala bych víc, ale jsem přece profesionál, poplácávám se obrazně po zádech. Dopíjím kávu, několikrát se zhluboka nadechnu a vyrážím domů.

Pane Karle, skvělý chlape, lásko, táto, dědo, hodně štěstí na cestě na druhý břeh... O několik dnů později visí kovbojský klobouk na věšáku v prázdném pokoji.

V rozhlase prý panuje největší obava z ticha – ve zvuku se může občas něco nepovést, někdo se může splést, něco se zopakuje, zapomene, ale nejhorší je ticho, trčící k posluchačům z reproduktorů a sluchátek jako něco nepatřičného. Čtenář si potřebné ticho po přečteném příběhu dopřeje sám a vyruší ho z něj až podivný rachot, který se ozývá z nemocniční chodby. Ať se stane cokoliv, svět se točí dál, tentokrát doslova, jak nám už po pár odstavcích objasní Ondřej Klíč a jeho klaun Břetislav Křeček.

Příhody Břéti Křečka

Pokusím se své vzpomínky z praxe Zdravotního klauna zachytit tak, jak by je zaznamenal sám doktor Břetislav Křeček, do kterého se pokaždé v nemocnici převtěluju. Takže si oblékám plášť, utahuju motýlek, nasazuju nos a...

No, nerad mluvím o sobě, ale byl jsem požádán, abych prozradil něco ze své dlouholeté kariéry lékaře a doktora (k tomu také ještě dělám trochu do medicíny a zajímá mě zdravotnictví). Přestože nerad mluvím o sobě, něco vám teď o sobě řeknu.

Na lékařáku tomu říkáme historky, náš pan profesor to nazýval příběhy z praxe. Pan profesor také vždycky říkal, že největším majetkem lékaře jsou zážitky, co se mu udály při vyšetřování a léčení pacientů. Ty zážitky že si musí každý doktor i lékař schovávat i opečovávat, aby věděl, proč tu práci dělá. Aby věděl, že při ní potkává lidi. Lidi s jejich klady i zápory. Mirky Dušíny i Dlouhá Bidla.

Těch příhod je velké množství a já už si ani všechny nepamatuju. Přitom, jak sami víte, my lékaři máme dlouhodobou a dobrou paměť. Jsou teda mezi námi i takoví, kteří mají paměť krátkodobou, nebo dokonce slabou, na ty já si ale moc nevzpomínám.

Teď se mi ovšem vybavila jedna příhoda. Bylo to v desátém roce. Zaučoval mě můj starší kolega,

takovej strašně přísnej doktor, ale fajn člověk. Vobrovskej pedant na čas a taky na přesnost. Pokládal za nejdůležitější mě tehdy poučit o opatrnosti v nemocnici. Aby podpořil svůj plamenný projev, potřeboval v ruce držet nějaký předmět. Vzal si tedy kulatý model země zvaný globus, který sloužil na oddělení chirurgie za dekoraci. Jak se rozpálil tou přednáškou o křehkosti všeho kolem, šermoval planetou před mým obličejem. Jakousi zvláštní nehodou a možná i náhodou vyletěl globus z držáku a skákal dlouhou chodbou až k sesterně. Zvláštní zvuk, který přitom vydával, přilákal staniční sestru. Planeta, ještě celá v pohybu, jí doputovala k nohám a paní staniční si na ni stoupla pravačkou jako kovboj na bizona.

Oči ženy jsou, jak asi víte i vy, co se nepohybujete v lékařském prostředí, vždycky trochu záhada. V tomto případě ale mluvily jednoznačně a blesky, které na nás metaly, nás málem spálily na uhel. Každopádně můj starší kolega je zřejmě dobrý učitel, protože od té doby si pamatuju, že lékař má být vskutku opatrný.

Tady Bříťu v jeho vzpomínkách na chvíli přeruším. I v nemocnici se někdy stane, že si sundáme nos. Například abychom se sestrami domluvili, za kým je vhodné jít, a za kým dnes ne, nebo jestli je dobré o pacientech něco vědět. Tentokrát nás sestra požádala, ať nějak přesvědčíme ke koupeli chlapce, který se koupat jít nechtěl. Koupel byla přitom podmínkou podstoupení jakéhosi

speciálního vyšetření. Zakázku jsme přijali, nasazujeme si nos a...

Tohle se stalo v devatenáctém roce. Sestřička řekla jasně: „Tohohle kluka chci vidět do deseti minut ve vaně.“ Říkáme s kolegou: „Hou, hou, né tak rychle.“ Všechno, a to myslím víte i vy, co se nepohybujete v lékařském prostředí, má svůj čas. Jak říkal pan profesor: „Hodiny jsou támhle, ale život, ten je tady.“

S chlapcem, co se musí umýt, je v pokoji ještě táta. Pět minut děláme standardní vizitu, vyšetření, záznamy, et cetera, et cetera. „Tedy ono se řekne vizita, ale já jsem se teda zpotil. No nic, kolego, když chvíli počkáte, dám si odpolední sprškua.“ Takhle to rovnou před pacientem zveřejním. Jenže táta chlapce na to: „Pane doktore, ale teď jsme na řadě my.“ My s kolegou okamžitě ztuhneme. „Ho hó, pane otec, o tom nemůže být řeč. Řekl jsem, že si dám odpolední sprškua, tak si dám odpolední sprškua. Kolego, pomozte mi prosím s lékařským pláštěm.“ Vidím, že v klukovi se něco pohnulo, a říká: „Pane doktore, táta má pravdu, my jsme na řadě.“ Tady teď Bříťa trochu zariskuje: „Řekl kdo?! Vy asi nevíte, kdo je Bříťa Křeček, pánové, ale jestli chcete boj, tak bude boj. Kolego, rychle mi pomozte z toho pláště. Nás nepředběhnete!“ Tady Bříťa skutečně trošku zariskoval.

S kolegou se pustíme do sundávání pláště, ale nějak se v něm zamotáme. Kluk mrkne na tátu, aby mu pomohl. Je to jak v depu formulí 1. My se už

s kolegou válíme na zemi, oba vpletení do bílého svršku. Chlapec si ledabyle přehodí ručník přes rameno a s tátou odchází chodbou ke koupelně. Voláme za nimi: „Jen si nemyslete, my vás ještě předhoníme. Protože jak říkal pan profesor, dokud neklapnou dveře od koupelny, nikdo neví, kdo se bude sprchovat.“ Dveře od koupelny zlehka klapnou a my slyšíme zvuk tekoucí vody. Boj o sprchu jsme asi prohráli.

Z tohoto zápasu sice Bříťa a jeho kolega nevyšli jako vítězové, ale nemůžu si nevzpomenout na jeden případ, který by se dal nazvat vítězstvím.

Vzpomínám si na osmnáctý rok. Bylo tehdy hodně hrušek, tolik, že se větve stromů ohýbaly až k zemi a chodili je okusovat zajíci. Prostě se pásli na máslovkách. Pamatuju si to přesně, protože to byl rok, kdy jsme s kolegyní porazili čas.

Opět si dovolím do toho panu doktorovi na chvíli skočit a celé to uvedu do souvislostí. Někdy chodíme za dlouhodobě nemocnými dětmi i domů. Příhoda, kdy doktor Křeček, jeho kolegyně a jedna holka porazili čas, je právě z této návštěvy. Takže si nasazujeme nos a...

„Přezůvky máme,“ hlásíme hned u vchodu. Jsme tu už asi potřetí. „Minule jsme tady zapomněli deštník, tak se pro něj vracíme.“ Předminule to byly papuče a na poprvé dokonce karta pojištěnce. „Řekněte mi, paní domácí, co vy tady máte za magnet, že se sem pořád musíme pro ty zapomenuté věci vracet?“

„I vy šibalové!“

Takto nás počastuje naše už v podstatě dvanáctiletá kamarádka. „Tak pojďte dál, jsem zvědavá, co tady zapomenete dneska.“ „Nic, rozhodně nic, že, paní kolegyně? My doktoři máme výbornou a dlouhodobou paměť.“ Kolegyně mě podpoří: „Někteří z nás mají krátkodobou, ale na ty si my nepamatujeme.“ „Tak pojďte dál, budu vás hlídat, jestli tady zase něco někam nezastrčíte.“ „Ho hó, nebude třeba, slečno, protože jak říkal pan profesor, my lékaři se umíme hlídat sami.“

Asi po hodině návštěvy se začínáme loučit. Naše dvanáctiletá kamarádka se nicméně ještě nezbavila všech pochybností. Na rozloučenou nám přesto v předsíni dává balení makronek. Jak se obouváme, kolegyně mi nechtěně nastrčí nohu a já padám... na krabičku s makronkami. Je trochu potlučená. „To bude chtít spravit,“ oznámí hostitelka a běží pro papírovou pásku. Zalepí potlučené rohy a váhavě mi opravenou krabičku vrací. Za smutkem v očích zahlédnu záblesk zvláštního světla. Přečtu ten skrytý vzkaz a říkám: „Kolegyně, pojďte sem, to přece nemůže stačit.“ „No ano, teď to taky vidím, vždyť se nám to někde vysype. Tomu musíme zabránit.“

Mamince, která celý výjev sleduje, se po chvíli naskytne tento obrázek: naše kamarádka velmi pomalu oblepuje papírovou páskou drobnou krabičku, kterou s kolegyní držíme v rukou. Než ji celou oblepí, uplyne deset minut. Je hotovo.

Zvláštní raráškovské světlo v kamarádčiných očích ještě zesílí. Mrkneme na sebe všichni tři a zvoláme: „To přece nemůže stačit, co když se nám to někde vysype?!“ Slečna běží do pokoje pro další cívku papírové pásky. Kolegyně si sedá na botník. Držím krabičku, kterou tentokrát naše provokatérka obaluje ještě pomaleji. Po dvaceti minutách je hotovo. „Tak to už stačí, ne? Pan doktor a sestřička mají jistě ještě spoustu jiné práce, tak už je pusť,“ řekne s otázkou v hlase maminka. Pořád sleduju to světlo v očích naší kamarádky, z které se stává už úplný kulišák. „Paní matko, samozřejmě máme spoustu jiné a odborné práce. To jsou operace, vyšetření a jiné, ale snad přece jen, aby se nám to někde nevysypalo...“

Tentokrát slečna v pokoji nenajde papírovou pásku, ale celou tlustou průhlednou. Krabičku by už dávno nikdo nepoznal. Na začátku třetího kola omotávání mám už v dlaních malý volejbalový míč. Po dalších dvaceti minutách už je to pořádný medicinbal, připomínající zároveň zázračný kokon. Maminka se na něj podívá, v očích se jí zableskne podobně jako dceři a řekne: „Takhle zabalené, to se vám určitě někde vysype. Skoč prosím tě do komory pro pořádnou pásku.“ Po dalších třiceti minutách stojíme stále v předsíni a dlaně máme všichni položené na něčem, co připomíná věštěckou křišťálovou kouli velkou jako nafukovací míč. Je to krásné dílo. Líbilo by se, myslím, i vám, co se nepohybujete v lékařském prostředí.

V domě už není žádná páska, a tak makronky zajistíme alespoň pořádnou barevnou mašlí. „Podívejte, děvčata, zkusíme to risknout. Kdyby se nám to náhodou někde po cestě vysypalo, tak se vrátíme a půjčíme si támhle ten váš lodní kufr. A hlavně, snad jsme tady zase něco nezapomněli.“ Loučíme se už tradičním úslovím a odcházíme vlahým jarním večerem ulicí. Je už tma, lidé se vracejí z divadla.

„Jejda, jak jsem seděla na tom botníku, tak mi tam asi někde vypadla pudřenka. Já mám snad krátkodobou paměť!“ „Ne, ne, kolegyně, nesuďte se takto přísně. Sice jsme tam zapomněli pudřenku, ale zato jsme porazili čas.“

Stejně jako mnozí kolegové navštěvuje i Břéťa Křeček také ambulantní čekárny. Chodí si tam často odpočinout od shonu na oddělení. Pobude s lidmi, posedí, pochodí a zase se vrací, odkud přišel. Takže, kde je ten nos, a...

Psal se rok dvacátý druhý. Byl už večer. V čekárně bylo šero, skoro tma. Chvilku si tu pochodím, přijdu na jiné myšlenky, říkám si, když vtom ke mně ze stínu někdo vykročí. „Mám tam uvnitř dceru,“ pohodí hlavou k ambulanci. V tom šeru mu špatně vidím do tváře. My doktoři máme samozřejmě dobré a dlouhozraké oči. Někteří z nás je mají krátkozraké, ale ty už jsem dlouho neviděl. Když se rozkoukám, vidím, že se to v něm jako ve správném chlapovi pere. Vztek, smutek, bezmoc, potřeba něco dělat a mít nadhled zároveň. Koukám

na něho a asi vypadám trochu vypleštěně. „Bolej mě jizvy na rukách," pokračuje. „Víš, od čeho to mám?" Prohlížím si zjizvené ruce a nějak se mi nedostává slov, i když mi humor často není cizí. „Tak víš, od čeho to mám?" Pokrčím rameny. „Jako lékař bych řekl, že od nějakého ostrého předmětu." „Ostrého předmětu. Jednou ze sebe taky jeden dělal idiota, tak jsem mu vyrazil všechny zuby." A začal si otírat pěst dlaní.

Dlouho na sebe koukáme. Určitě mám zase ten vypleštěný výraz, který se mi dostavuje, když je situace větší, než jsem já. Naštěstí se mi vybaví moudrá slova pana profesora a uzavírám rozpravu jeho oblíbeným sloganem: „Člověk by ze sebe neměl dělat troubu bezdůvodně." Vtom se otevřou dveře od ambulance. „Tak je to dobrý," hlásí manželka pánovi se zjizvenýma rukama. Vyměníme si s ním poslední pohled, a protože my lékaři jsme dlouhozrací, vidím, že má otec oči úplně zjihlé jako telátko. Vracím se na oddělení. Zase jsem si v čekárně pěkně odpočal.

Dovolte, abych do toho váženému doktoru Křečkovi, který toho spoustu zažil, zase na moment vstoupil. Jak už jsem říkal, vždycky se sestřičkami a lékaři konzultujeme, na který pokoj je vhodné jít. Dnes nám sestřička polohlasem říká: „Zkuste to, ale slečně je slabo, uvidíte, jak vás bude vnímat." Takže si nasazujeme nos a...

„Dobrý den, paní maminko, dobrý den, slečno, můžeme k vám na vizitu? Děkujeme. Ještě než

započneme samotnou vizitu, máte nějaké, ehm, speciální přání?“

Slečna jemným hlasem zašeptá: „Kapučíno.“ Kolega se ke mně nakloní: „KAPUČÍNO!“ „Aha. No jasně, máme bílé pláště, slečna si myslí, že jsme číšníci nebo barmani, zkrátka, že pracujeme v gastronomii,“ vysvětluju kolegovi. „Chovejte se přirozeně a nikdo nic nepozná. Používejte raději i restaurační slovník a hospodskou mluvu!“ A už tahám z kapsy bloček a kolega propisku. „Takže slečna by si dala kapučíno,“ zapisujeme objednávku. „To kapučínko dáme s mlékem?“ Obracím se ke kolegovi: „Vidíte, zvládáme v tom chodit a nikdo nic nepozná.“ A zpátky k zákaznici: „Bude slečna chtít cukr?“ Vtom se dívka pomalu otočí na mámu a řekne: „Mami, chceš tam cukr?“

„Aha, takže objednávka je pro paní matku?“

„Samozřejmě, máma dlouho nespala, byla celou noc u mě.“

Obracím se na kolegu. „Teď se nesmíme prozradit, dělejte ještě víc, že jsme z blízké restaurace, a nikdo nic nepozná.“ Kolega hned reaguje: „Dala by si paní matka třeba gulášek nebo tam mám zaleželou svíčkajdu?“

„Přineste mámě dort,“ řekne slečna unaveně.

„No jasně,“ chytáme se, „pro paní bude dortík ovocnější nebo dáme čuskejk?“

„Cheesecake,“ opraví nás slečna.

Hned se obracím na kolegu: „Říkejte číškejk a nikdo nic nepozná.“

Zapíšeme ještě drobnosti jako posypku a karamelový dip a odporoučíme se z pokoje s tím, že jdeme na bar vyřídit objednávku. Co teď, co teď? Naštěstí si vzpomeneme na slova pana profesora: „Náš pacient, náš pán, naše pacientka, naše paní," a hned víme, jak dál. Přes ulici je nově zrekonstruovaná kavárna, do které se vřítíme s naším bločkem.

„Kapučíno s mlékem a cukrem a číškejk s dipem na šestku!" Chlapec za barem na nás chvíli hledí. „Nebo my to tam raději zaneseme sami."

Když dorazíme na šestku, slečna už spí. Překvapená maminka přebírá kapučíno a dort. Šeptem se loučíme. Aby dodal naší dokonalé kamufláži na přesvědčivosti, kolega ještě mamince nabídne: „Mám tam vzadu naložený tvargle, už pěkně jedou." Venku ho pak pochválím a spolu s ním i sebe: „Myslím, kolego, že dnes opravdu nikdo nic nepoznal."

Cítíme, že by na nás byl pan profesor hrdý, protože nám vždy vštěpoval: „Lékař by si měl vyzkoušet co nejvíc zaměstnání, aby věděl to. No, to. Skoro všechno." Zlatej pan profesor! Vybavil nás spoustou orientačních bodů, abychom při pohybu ve zdravotnickém prostředí byli vždy co nejlépe orientováni.

Když Zdravotní klauni mluví o své práci, často docela vážně říkají, že je to práce snů. O tom, jaké vítané zmatky může přinést snění při práci,

přicházejí do studia vyprávět poslední dva hosté, Jana Geierová a její klaunská postava, Oldřiška Vykydalová.

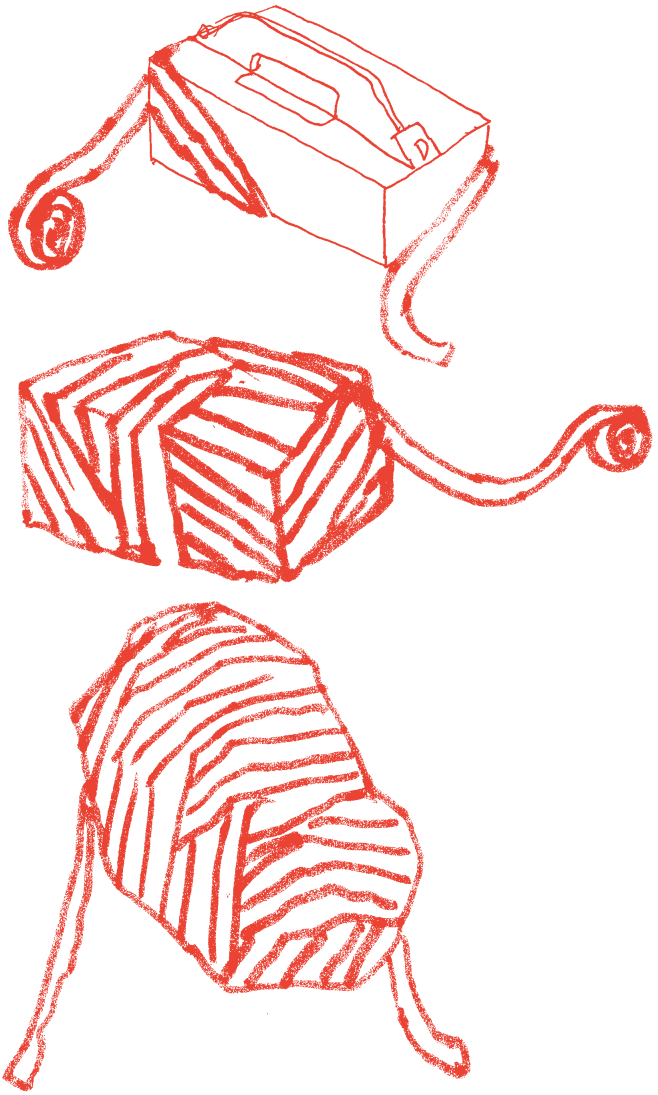

TO je sen

Sestřičky Zita Zářivá a Oldřiška Vykydalová začínají dnes svou pravidelnou vizitu v dětské nemocnici v Brně na oddělení chirurgie.

Na pokoji číslo čtyři jsou hned tři pacientky, menší holčičky kolem šesti let. Každá má u sebe maminku a taky překrásnou hračku. Je tu opravdu veliký růžový karavan pro barbíny, dům přátelství z lega a úžasní plyšáci ze seriálu Tlapková patrola.

Vrchní sestra Zita Zářivá vede dnes vizitu důstojně, elegantně a s přehledem. Na záda jí přitom dýchá snaživá a oddaná Oldřiška, plná nadšení a zvědavosti na překrásné věcičky, které mají holky rozložené na postýlkách.

„Přeju hezké a poklidné odpoledne, dámy," začíná charismatickým hlasem Zita. „Můžeme za vámi na krátkou vizitu?"

„A mrknout se na ty hračky!" dodává rychle Oldřiška.

Zita se na kolegyni bryskně otočí.

„Tak to snad není součástí vizity, okukovat hračky!" napomíná Oldřišku, která se už vší silou cpe do pokoje.

Maminky i jejich dcerky dávají hned zkraje najevo sympatie a usmívají se – s návštěvou souhlasí.

„Necpěte se tak, Oldřiško, první snad vcházím na pokoj já, když jsem vrchní sestra," napomíná sestra Zářivá opět kolegyni Vykydalovou.

Po drobné strkanici mezi futry se obě sestřičky ocitají v pokoji, upravují se, zamotají se jim kabelky, a dokonce si při tom zmatku vymění brýle, což vede k mnoha dalším zmatkům a hledání, kde a které a čí brýle že to vlastně jsou.

Holčičky se i s maminkami smějí, což sestře Oldřišce dodává energii k další akci, takže začne obíhat všechny tři postýlky a nadšeně chválit hračky.

„Oldřiško, ještě jsme se ani neseznámily! Zjistěte mi jména pacientek a nestřečkujte tady po pokoji!" usměrňuje ji okamžitě vrchní sestra Zářivá, která se už trošku rozčiluje a při tom jí opět padají brýle.

Sestřička Oldřiška je poslušná, to zas ano, takže hned přiskočí k šéfové, shýbá se a podává jí brýle ze země. Bohužel se ale přehmátne a Zita drží namísto brýlí obrovskou krabici od karavanu pro barbíny.

„To je sen! To je sen, to je nádhera!" rozplývá se nad hračkou vrchní Zářivá, která je najednou bez sebe nadšením. Ano, ta přísná, elegantní, dokonalá šéfová.

Oldřiška nemůže uvěřit tomu, co slyší.

„Takže to je sen?" ptá se zmateně. „My spíme? A komu se to vlastně zdá?"

Zita náhle procitne z nadšení a uvádí situaci na pravou míru.

„Ale ne, není to sen, Oldřiško. Pojďme blíž, zjistíme jména.“

Sestřička Oldřiška je úplně popletená – tak je to tedy sen, nebo snad není? Zita Zářivá přistupuje postupně k postýlkám všech tří dívek, zatímco sestra Oldřiška zapisuje jejich jména: Nelinka, Kristýnka a Anička. Seznamujeme se samozřejmě i s maminkami. Vše probíhá zcela hladce až do okamžiku, když Oldřiška začne k seznamu jmen pořizovat i soupis těch pozoruhodných hraček.

Nelinka: karavan

Anička: dům přátelství

A Kristýnka má patrolu v životní velikosti.

Zita chce Oldřišku zastavit, že soupis hraček do vizity nepatří, ale vtom si uvědomí, že tahle tlapková patrola je opravdu v životní velikosti.

„No to je sen!“ spustí znovu vrchní Zářivá. „Ti jsou jako opravdoví,“ rozněžňuje se vrchní, „to se mi snad zdá, to je úplný sen!“ Přebíhá přitom ke karavanu a k legu a vypadá, jako by byla v transu.

Sestřička Oldřiška opět znejistí: „Tohle je sen?!“

Holčičky se smějí a baví se tím, že udržují Oldřišku v omylu.

„Jó, je to sen,“ volá Kristýnka, „doopravdy!“

Oldřiška je celá zmatená – je to sen, nebo není – a kroutí hlavou tak rychle, až jí uletí brýle do krabice s legem. Zrovinka, když u krabice stojí nadšená Zita a ptá se Aničky, zda si může kostičky prohlédnout.

„To je jako sen, tak krásné lego," chválí Zita, načež v krabici nahmatá Oldřiščiny brýle. Překvapí ji to tak, že se opět vrátí do reality.

„Oldřiško, co to má být?" ptá se Zářivá své zmatené kolegyně.

„Já právě nevím, jestli je to sen, nebo..." koktá Oldřiška.

Zita nasazuje kolegyňce asi napodruhé brýle a ukončuje raději vizitu dřív, než Oldřiška něco vyvede.

„Prosím vás, běžte, Oldřiško. Rozlučte se a běžte!"

Oldřiška, která pořád neví, jestli se jí to náhodou celé nezdá, odchází jako ve snách, mává si s děvčaty a po cestě do všeho naráží – do odpadkového koše, do dveří, do nočního stolku. Zita Zářivá se ještě na odchodu otočí a znovu nadšeně pochválí všechny ty úžasné hračky.

„Děvčata, to je sen, to jsem ještě neviděla, na shledanou!"

„Takže je to sen?" ptá se už na chodbě Oldřiška.

Zita je z Oldřišky po tom všem úplně vedle a doslova ji dostrká k dalšímu pokoji, kde už se z postýlky zvědavě naklání další pacient.

Dlouhá chodba chirurgického lůžkového oddělení je po celou dobu návštěvy Zdravotních klaunek protkána jedním tématem. Kdykoliv totiž sestřičky Zita a Oldřiška procházejí kolem pokoje číslo čtyři, volají holky na Oldřišku: „Je to sen! Celé se ti to jen zdá!"

Oldřiška jen přitrouble čučí, což děti rozesmává, a smějí se samozřejmě ještě víc, když vrchní sestra Zita musí zkoprnělou a jakoby zkamenělou kolegyni doslova vytlačit z oddělení, a ještě si u toho pro sebe zanadává:

„To je snad zlej sen, tohleto!“

Síla pláče

„Smích a pláč jsou nejcennější majetek živého člověka."

Jan Werich

Představte si, že je pátek navečer nebo klidně může být víkend či sváteční čas, zkrátka doba, kdy se se zraněním nebo horečkou, kašlem nebo s bolavým uchem musí jet na pohotovost. Nikdo to neplánuje, je to často velmi nečekané a překotné a některé děti se na pohotovost dostanou dokonce záchrankou. V ambulancích lékařské služby první pomoci se čeká většinou poněkud déle, než býváme zvyklí, a vládne tu napjatější atmosféra vyplněná přáním, ať vše dobře dopadne, kéž už to přestane bolet, a hlavně ať už jedeme zase domů.

A právě tady dnes „vládne" Oldřiška Vykydalová, sestra do čekárny, která se snaží navodit hravější, uvolněnější atmosféru. Dohlíží na to, aby se každý dostal na řadu, kdy má, aby ten, kdo to tu nezná, trefil například na rentgen, ale hlavně se sestřička Vykydalová pokouší provést některá vyšetření, aby urychlila následné odbavení pacientů v ordinacích. Opravdu se o to ale jen pokouší – právě teď si třeba zamotala do fonendoskopu brýle, které po vymotání odletěly do umyvadla.

Napříč čekárnou se ozývá smích. Asi čtyřletá Anežka se baví sledováním, kudy všude Oldřiščiny

brýle putují, než se octnou zpátky na červeném klaunském nose. A když si při jejich lovení z umyvadla Oldřiška nechtěně vyzuje obě pantofle a ne a ne si je znovu správně nazout, vší snaze a nekonečnému poskakování na jedné či druhé noze navzdory, směje se spolu s Anežkou i dvanáctiletý Vojta, který má nohu poraněnou od bruslí. Spolu s nimi se už smějí i rodiče. To je Oldřiška ve skrytu duše moc ráda, protože je jasné, že Vojtu čeká nějaké to šití.

Z ordinace vychází sestřička a nakukuje do čekárny.

„Nazdar, sestři!“ volá na Oldřišku, která má obráceně nasazené pantofle. A pak se jí docela seriózně zeptá: „Půjdete po směně na balet?“ Oldřiška se podívá na své kozí nohy v bílých pantoflích a horlivě přikyvuje, že na pravidelný kroužek baletu pro personál určitě dorazí.

Společné chození do baletu je hra, kterou spolu sestry z pohotovosti a Zdravotní klauni hrají už nějakou dobu, a rodiče i děti v čekárnách to vždycky zaujme a pobaví.

„Oldřiško, pojďte ke mně,“ pokyne sestra s úsměvem Vykydalové, aby přišla blíž, a něco jí pošeptá. Čekárna to celé pozorně sleduje. Oldřiška se rozzáří a nevěřícně se zeptá: „Opravdu můžu dalšího pacienta zavolat já?“

Sestřička mezi dveřmi ordinace přikývne. Oldřišce samým překvapením málem opět spadnou brýle z nosu. Anežka se zasměje, a není sama.

„Chaloupková," zavolá po několika přeřeknutích hrdě sestřička Oldřiška a ukáže se, že na řadu se právě dostala zrovna Anežka, která se doposud výborně bavila. Jenomže strach z neznámého je přirozeně silnější. Je až s podivem, jak rychle a skoro bez přechodu vystřídal Anežčin smích hlasitý pláč a šup, už jsou i s mamkou uvnitř ordinace a mocná síla Anežčina pláče zaplaví rázem i přes zavřené dveře celou čekárnu. Menší děti se přitulí k rodičům, ti větší stisknou o něco pevněji svůj mobil.

Sestra Oldřiška, která do ordinace nechodí – je přeci sestra do čekárny, ale taky do sádrovny, pokud je potřeba –, se rozhlíží po ambulanci. Před Anežčiným pláčem teď nejde nikam uniknout, připadla mu hlavní role. Patří sem stejně jako smích a naděje, stejně jako lékaři a sestry, sádry, šití a injekce, možná dokonce stejně jako balet.

„Pláč je úplně v pořádku a patří sem stejně jako sestřička do čekárny, tedy stejně jako já," bleskne Oldřišce hlavou a přijímá tuto nelehkou výzvu.

Oldřiška se otáčí na osazenstvo čekárny.

„To je tedy silný pláč, to se musí prošetřit," oznamuje Oldřiška, upraví si konečně pantofle a odhodlaně vyráží ke dveřím ordinace, aby si to poslechla zblízka. Anežčin pláč na chvilku utichá a Oldřiška tiskne na dveře fonendoskop. Když pláč opět zesílí, odmrští jeho síla sestru Vykydalovou od dveří. Oldřiška dopadne na podlahu jak dlouhá, tak široká, opět si sebere brýle, fonendoskop a pantofle

a zamíří znovu ke dveřím, protože pláč zase utichá. Vzápětí ji další salva pláče odhodí o pár metrů zpět.

Vojta se směje nahlas, čekárna se baví a Oldřiška nechápe, kdo to může takhle plakat – že by snad pan doktor? Tato úvaha vyvolá další úsměvy. Posílená Oldřiška se ještě jednou dobrovolně vystaví mocnému nárazu emocí zpoza dveří ordinace, která na ni má podobný účinek jako tsunami.

Když je tak Oldřiška celá pomačkaná, rozdrbaná a pantofle má zase naopak, přichází náhle do čekárny spěchající pán s menším chlapečkem v náručí a oba se rozhlížejí po čekárně, jako by někoho hledali. Oldřiška se okamžitě pouští do hovoru: „Dobrý den, jsem sestra do čekárny, sestra Oldřiška Vykydalová a právě zde vyšetřuju, kdo to v ordinaci pláče, zda pan doktor nebo sestřička. Pokud hledáte Anežku, tak ta to zjišťuje přímo uvnitř."

Pán, který je skutečně tatínkem malé pacientky, nacházející se zrovna uvnitř ordinace, poděkuje za informaci a usměje se. Pláč už definitivně utichl, je slyšet už jen ťukání klávesnice, zvuk razítka a hovoru.

Oldřiška se jde upravit k zrcadlu nad umyvadlem a Anežka s obvázanou hlavou a s maminkou za ruku vychází z ordinace. Načasování by nemohlo být lepší, protože Oldřišce právě znovu padají brýle do umyvadla a šup, pláč zase střídá smích, jako by byly jedno a to samé. Sestřička si ze dveří ordinace zase volá Oldřišku a šeptá jí další

příjmení, které může ohlásit. Bude to ještě dlouhý a zajímavý večer.

Jakmile zaklapnou za dalším pacientem dveře, sestra Oldřiška se jde rozloučit s rodinou malé Anežky a vyprovází je k východu z nemocnice.

„Pojďte za mnou, perfektně to tady znám," stihne říct těsně předtím, než zakopne o první lavičku. Anežka s bráškou se smějí, zatímco od sádrovny je slyšet pláč. Oldřiška už teď ví, kam budou mířit její příští kroky. Síla dětského pláče ji volá k další misi.

A tak zvuk, který nás do téhle malé knížky uváděl, tedy zvuk dětského pláče, nás z ní i vyprovází. I když je řeč o klaunech, nemělo by nás to překvapovat. Dětský i dospělý smích může být pro Zdravotního klauna signálem, že je pomalu na čase vydat se za dalším malým zázrakem někam dál. A dětský pláč mu k němu může ukazovat nejkratší cestu, jak o tom mluví příběh, který se právě uzavřel.

Před studiem už nikdo nečeká, přesto je tu stále ve vzduchu cítit jakési tetelení – klaunská přítomnost mívá značnou rezonanci a trvání, podobně jako v nás dlouho doznívá poslední slovo jedním dechem přečtené knihy. Hosté opustili éter rozhlasového vysílání a odebrali se do jiného prostředí tradičně také spojovaného s éterem, tedy do nemocnic. Jeden éter se vyprázdnil, zatímco druhý se zase plní k prasknutí a další malé zázraky už teď čekají, až budou zaznamenány.

Za všechny dnešní hosty na krátkých vlnách malých zázraků se s vámi loučí moderátor a mistr zvuku na slovo vzatý, MUDr. Iv-a-n M-m-m-m-mm-----chrr.písk.písk..oty-k-a-

Omlouváme se čtenářům za zhoršenou kvalitu zvuku v této knížce.

Ale pozor, na poslední chvíli příbíhá do studia ještě Hana Strnadová se svou MUDr. Bohumilou Hrabalovou a společně s Janou Geierovou mají na srdci poslední důležitý vzkaz...

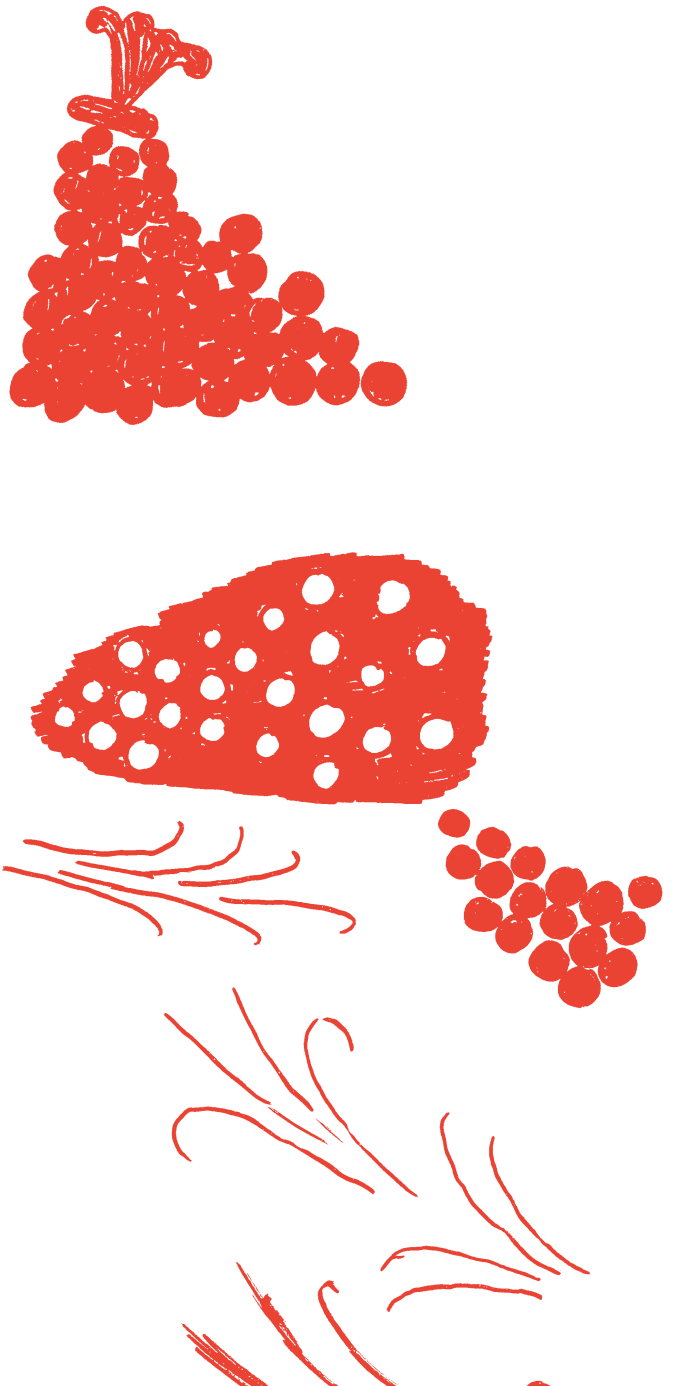

P. S. I Love You

„Svítí trojka!“
„Sestři, máte tady ty papíry z jipky?“
„Jistě, pane doktore.“
„Ehm, promiňte, my zase zvracíme.“
„Ano, hned tam běžím.“
„Dobrý, děvčata, tak jsme tady.“
„Á, dobrý den. Pro ty z osmičky už je tu sanitka!“
„Pardon. S dovolením. Já se tady jen podívám na ten kohoutek.“
„Maminko, už k vám běžím.“
„Nevíte, jestli přivezli tu šestku ze sálu?“
„Leni, zvonek, otevři, prosim tě, to budou klauni.“

Doktorka Bohumila Hrabalová a její úhlavní sestra Oldřiška Vykydalová se trefily do jedné z vypjatých a mimořádně náročných směn na brněnské onkologické klinice. Hrabalová a Vykydalová ovšem nejsou žádné začátečnice, zkušeně se napojují na dnešní zvýšený tep oddělení, propletou se chodbou mezi saniťáky, opatrně obejdou údržbáře a elegantně doplachtí rozbouřeným oddělením až před sesternu.

Bohunka s Oldřiškou klidně, ale připraveně pozorují, nasávají atmosféru a trpělivě čekají, až se vytvoří skulinka a sestry budou mít čas podívat se na rozpis pacientů a předat jim potřebné

informace. A ta chvíle je najednou tady. Všechno je pro teď vyřízeno, sestry si s hlubokým povzdechem sedají a mile se na Bohunku s Oldřiškou usmějí.

„Vám to dneska tak sluší, dámy," zazní od setry Lenky.

Bohunka s Oldřiškou se s upřímným překvapením vzájemně prohlédnou. Nejsou z těch, které by to slýchaly často.

„Sestři, děkujeme, ale teda opravdu tímhle snad nebudeme marnit váš čas. To by bylo klidně za dva loky kávy, tenhleten kompliment."

Sestřička Lenka se zasměje. Zjevně jí tento druh zdržení vůbec nevadí.

„A co nám dneska nesete, naše milé?" přidává se sestřička Martina.

„No, děvčata," odpovídá Bohunka, „nechtěly jsme s tím úplně narušovat to vaše krásné pracovní tempo, ale nacvičily jsme tady pro vás pís..."

„I love you!" vyhrkne nedočkavě Oldřiška.

„Ano, písničku, kde se zpívá mimo jiné i ‚I love you', děkuju, Oldřiško."

„Je to od Kelly Family," dodává Oldřiška.

Sestry už se pochichtávají, protože tuší, že devadesátkový ploužák v podání těchto dvou oddaných zdravotnic bude asi to nejabsurdnější z celé dnešní bláznivé směny.

Bohunka s Oldřiškou spouští duet:

I can't help myself
I can't stop myself
I am going crazy

Z několika pokojů vykukují usmívající se maminky s dětmi, oddělením se nese melodické a radostné: „I love you, I want you, I wanna talk to you.“ Refrén už s námi zpívají všechny sestry. Sestry, které nás vždycky vítají s otevřenou náručí, které si pro nás chystají různá překvapení, bafají na nás za rohy oddělení, v létě nám servírují sodovku s ledem, stříkají po nás vodu z injekčních stříkaček, resuscitují s námi plyšová zvířata, slaví všechno možné od narozenin až po mezinárodní den hlodavců, a hlavně nás na každém kroku podporují, jak to jde. A mnohdy rozesmějí až k slzám ony nás.

Poslední tóny už se ale mísí se zvukem zvonícího telefonu. Lenka zvedá sluchátko ještě za potlesku a obdivných výkřiků obecenstva, ale je jasné, že se teď zase všichni vrhneme do práce.

Sestra Romana dává Bohunce a Oldřišce informace o pacientech k dnešní klaunské vizitě, odchází s kapačkou na dvojku a pobrukuje si: „I am going crazy.“

Na šestku vstoupí Lenka s propouštěcí zprávou ve chvíli, kdy Oldřišce trčí hlava zpod nočního stolku a Bohunka je zavalená hromadou tašek.

„Všechno v pořádku, dámy?“ zeptá se Lenka bez hnutí brvou.

„Anó, jistě! Všechno pod kontrolou, sestři, však jsem lékařka,“ funí Bohunka.

„Já mám hlavu ve stole,“ hlásí poslušně Oldřiška přidušeným hlasem a děti se smějí na celé kolo.

„Výborně!“ chválí nás Lenka. „Tak výkonnou sestru jsme tady dlouho neměli.“

S Romanou se znovu potkávají asi po hodině a půl u dveří předposledního pokoje.

„Děvčata, stavte se na buchtu! Udělaly jsme vám i kafíčko, pijete černý nebo s mlíkem?“

Po posledním pokoji do sebe tedy Bohunka s Oldřiškou rychle házejí kousek bábovky a bílou kávu – přeci jen mají před sebou ještě další dvě oddělení. S plnou pusou se snaží vyjádřit svůj vděk, ale vycházejí jen drobečky kakaového těsta. Sestry se smějí a Martina říká: „Vy jste skvělý, holky.“

Bohunka s Oldřiškou se na sebe opět překvapeně podívají.

„My?“

„Děvčata,“ uzavírá Bohunka, „nejlépe to řekneme písní.“

A rozezní ještě jednou malou kytaru.

Oldřiška s Bohunkou odcházejí už vyprázdněnou chodbou. Tep oddělení se zase dostává do normálu. Za chůze zní směrem k sesterně:

I love you
I want you
I wanna talk to you
I wanna be with you

U dveří písnička končí Oldřiščiným recitativem:

„Kiss mí gudbáj!“

Vzduchem prolétne sem a tam několik vzdušných polibků, zadrnčí zvonek, ještě velké zamávání a dveře se zavírají.

Jde se dál, jipka čeká. Oldřiška se po pár krocích zastaví, podívá se na Bohunku a řekne:

„Já je ale fakt miluju.“

„Já taky, Oldřiško. Já taky.“

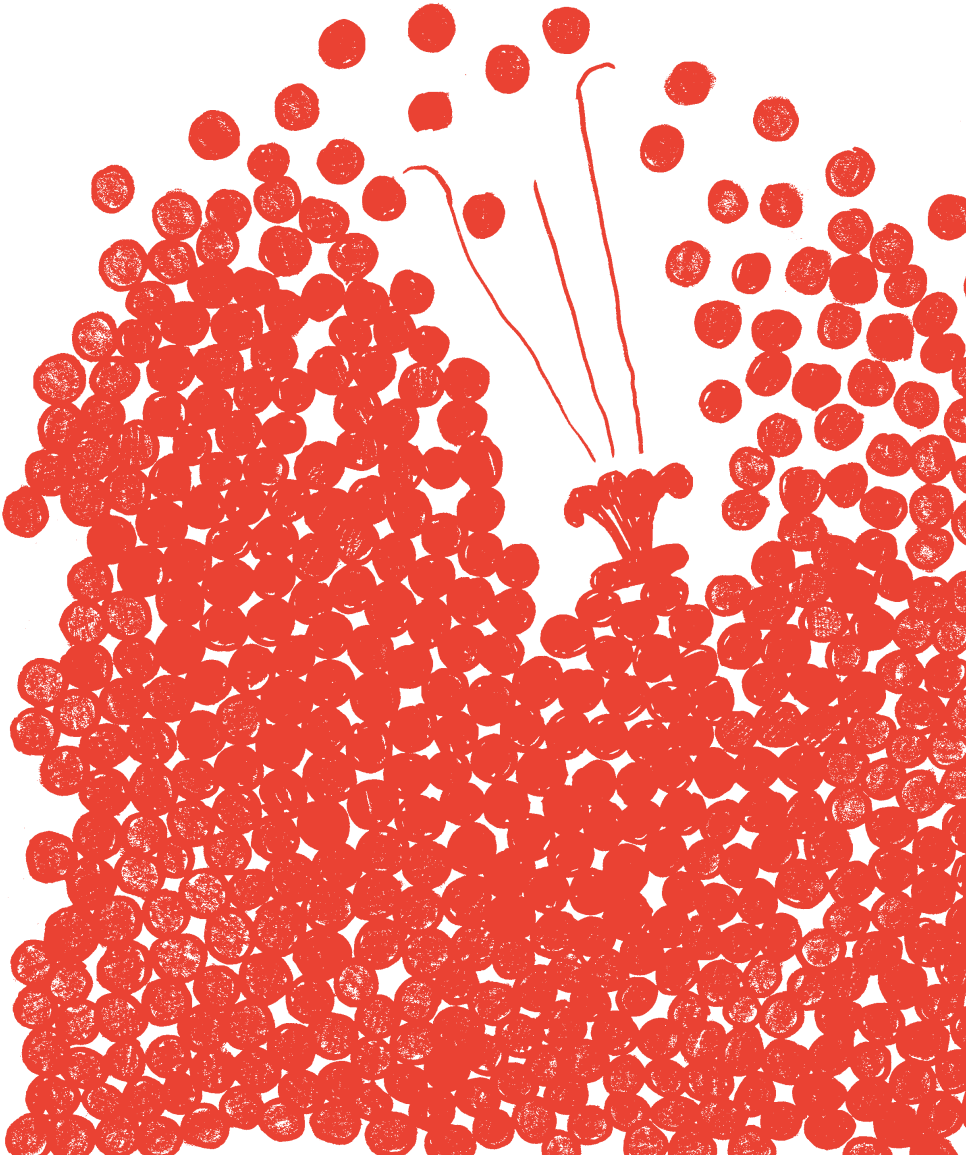

Medailonky autorů aneb Jak vás znám...

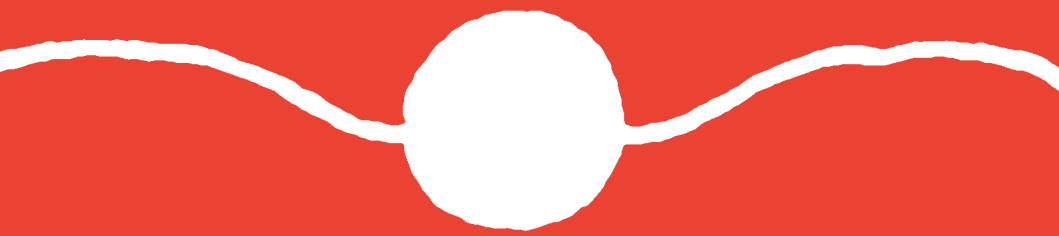

Jana Machalíková

Jak Janu znám, je, jak jinak, vtipná, nebojácná, neotřelá, bystrá, a k tomu všemu pedagožka. Dokáže rozesmát rodiče i jejich malé děti zároveň. Improvizuje lehce, jako provazochodci kráčí nad propastí. Někdy používá loutky a používá je mistrně. Nos jí mimořádně sluší, jako každé poctivé pedagožce.

Tereza Causidu

Jak Terezu znám, je vytrvalá, laskavá, trpělivá, a k tomu všemu recitátorka. Její nevinná a naivní klaunka Berta je poháněna silnými procesory Tereziny klaunské inteligence. Tereza má rozsáhlé moderátorské zkušenosti, takže ví, kdy je dobré mlčet. Když nemá co říct, je to výmluvné. Nos jí mimořádně sluší, jako každé recitátorce.

Miroslava Bělohlávková

Jak Mirku znám, je plná vnitřního klidu a empatie, ale také výbušné síly, zarputilosti a hravosti, a k tomu všemu hrála divadlo až v Japonsku. Má jedno z nejkrásnějších klaunských jmen, Venuše Beránková, a jednu z nejneposednějších energií, kterou umí v potřebnou chvíli ztišit. Nos jí mimořádně sluší, jako každému, kdo byl někdy v Japonsku.

Irena Feithová

Jak Irenu znám, je poctivá, svědomitá, optimistická, velkorysá, a k tomu všemu vede klaunský program pro dříve narozené. Její klaunka se příjmením jmenuje Jistá, což je krásná skrýš pro všechnu její klaunskou nejistotu a úžas. Irena má ze všech kolegů největší přehled o módních trendech a pomáhala nás všechny oblékat do kostýmu – často doslova. Nos jí mimořádně sluší, jako každému, kdo kdy něco vedl.

Ondřej Klíč

Jak Ondru znám, je pobryndaný od kávy, neuhýbající, mírný, moudrý, začtený, oddaný, a k tomu všemu jevištní klaun. Znám Ondru tak dlouho, až mám pocit, že už ho přece musí znát každý. Měli byste ho někdy vidět padat – vydrží to neobyčejně dlouho, až z toho mají druzí nekonečnou radost. Nos mu mimořádně sluší, jako každému, kdo někdy stál a padal na jevišti.

Jana Geierová

Jak Janu znám, vím, že na ni nikdy nezapomenu. Je všechno, co klaunka má a potřebuje být. Je nevyzpytatelná, originální, ukázněná, je-li třeba, vstřícná, všeobjímající, a k tomu všemu vede ve své obci kroužek jógy. Nos jí skutečně mimořádně sluší, jako každému, kdo někdy vedl kroužek jógy. Ale dá se to říct i přesněji: nos jí sluší jako každému, kdo se nebál si ho ve správnou chvíli nasadit.

Hana Strnadová

Jak znám Hanku, prožívala u toho láskyplného společného vzkazu zdravotním sestrám, poskládaného především z přímé řeči, každé slovo a každou intonaci. Také její MUDr. Hrabalová (shoda jmen se známým spisovatelem nebude nejspíš náhodná) je přímá a překypuje city, jak to má u klaunů být. Neberme její slova na lehkou váhu – mimořádně téhle knížce sluší, jako každé knížce, která se obrací především k životu a k těm, díky kterým nepostrádá smysl.

Vydali jsme:

Malé zázraky: Příběhy napsané našimi Zdravotními klauny popisují jejich skutečné zážitky, jen jména dětí byla změněna.
Malé zázraky II: Další vyprávění Zdravotních klaunů o jejich pravidelných návštěvách za malými pacienty.

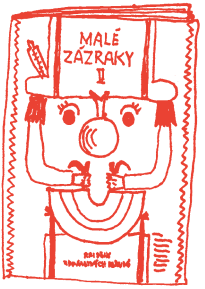

Pravidla rošťárny: Průvodce někdy až překvapivě spletitým terénem humoru v podobě, v které se vyskytuje v nemocnicích a dalších zdravotnických či pečovatelských zařízeních.
Smích bereme vážně: Sborník sedmi autorských článků o práci, poselství a dalších aspektech Zdravotního klauna.

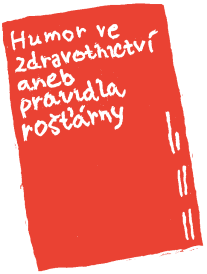

zdarma ke stažení

Nejkrásnější úsměv je ten, který pomáhá!
Darujte úsměv dětem, které ho potřebují!

Pravidelné návštěvy jsou možné
jen s vaší trvalou pomocí!
Zadejte trvalý nebo jednorázový
příkaz na účet **2020202020/0600**

QR Platba

Děkujeme!

Zdravotní klauni přinášejí od roku 2001
pravidelně smích a radost nemocným
dětem i dospělým po celé České republice.
Dnes navštěvuje 100 Zdravotních klaunů
pravidelně 64 nemocnic, 11 domovů pro seniory
a 1 hospic.

www.zdravotniklaun.cz

malé zázraky III

Vydal Zdravotní klaun, o. p. s., v nakladatelství
Malvern jako svou 7. publikaci.
Kolektiv autorů: Jana Machalíková, Tereza Causidu,
Miroslava Bělohlávková, Irena Feithová, Ondřej Klíč,
Jana Geierová, Hana Strnadová, Lukáš Houdek
Předmluva: Lucie Hrdličková
Ilustrace a grafický návrh: Sára Babic Paldanová
Grafická úprava: David Balihar
Tisk: FINIDR, s. r. o., Český Těšín
Vydání první
Praha 2026
ISBN 978-80-7530-639-5

„Dobrý den, právě zde vyšetřuji, kdo to v ordinaci pláče, zda pan doktor nebo sestřička,“ řekla sestra Oldřiška Vykydalová tatínkovi. „Pokud hledáte Anežku, tak ta to zjišťuje přímo uvnitř,“ dodala a brýle jí spadly do umyvadla.

9 788075 306395